

Innstilling fra redaksjonskomite for politiske saker til utsending lagene

Innledning:

Redaksjonskomiteen har behandlet alle forslag som har blitt oversendt og har delt forslagene inn i tre kategorier.

1. Sammenskriving av forslag som omhandler like tema/områder
2. Forslag som foreslår vedtatt, evt etter mindre redaksjonelle endringer
3. Forslag som foreslår avvist

Innledning:	1
1 Forslag som omhandler like tema/områder	3
Bærekraftige bydeler det er godt og leve i	3
(Forslag 6, 9, 19, 78)	3
Miljøvennlige transportløsninger	4
(Forslag 58, 59, 60, 61)	4
En energipolitikk for fremtida	4
(Forslag 14, 41, 79, for sent innkommende:10)	4
Støtt Palestina, innfør sanksjoner mot Israel	6
(Forslag 43, 68, for sent innkommende: 11)	6
Arbeid til alle og kampen mot økte forskjeller	7
(Forslag 16, 17, 18, 27, 28, 29, 50, 67, 69, for sent innkommende 8)	7
Det grønne skiftet	8
(Forslag 40, 45, 77)	8
Skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom	10
(Forslag 53,72,8)	10
Psykisk helsehjelp	11
(Forslag 53, 72, 8, for sent innkommende 13)	11
Uttalelse om studentpolitikk	11
(Forslag 7, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 70, 71)	11
2 Forslag som foreslår vedtatt, evt etter redaksjonelle endringer	15
Forslag 33: Velferdspermisjon på planleggingsdager	15
Forslag 20: Helhetlig plan for områder langs Ladestien og Ladehalvøya	15
Forslag 35: Kattemskjelleren må sikres lokaler for videre drift	16
Forslag 36: Nei til hovedgodsterminal på Hegstadmoen/ Heimdal	17
Forslag 42: Urfolks rettigheter	17

Forslag 74: Samisk som fremmedspråk	18
Forslag 80: Digitalt utenforskap	19
Forslag 38: Støtte til streikende Tesla arbeidere	19
Forslag 10: En rettferdig flyktningpolitikk	20
Forslag 73: Alliansebygging frem mot 2025 - samarbeid med MDG og Rødt på nasjonalt nivå	20
Forslag 75: Møte- og talerett i bystyret for Ungdommens bystyre	21
Forslag 13: Bofellesskap for eldre med behov for kommunale pleie- og omsorgstjenester	22
Forslag 39: Ny abortlov	23
Forslag 46: Fødetilbud i distriktene	24
Forslag 47: Eksamen videregående skole	24
Forslag 65: Campussammenslåinga ved NTNU	25
Forslag 76: Kultur på Nyhavna	26
Forslag 71: En ny boligpolitikk	26
For sent innkomne forslag 3: Landbruket må på den politiske dagsorden	29
For sent innkomne forslag 9: Trygg styring i utrygge tider - ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap i dagens verdensbilde	30
For sent innkomne forslag 6: En trygg og god alderdom	31
For sent innkomne forslag 7: En god oppvekst for alle	32
Forslag 5: Et fornyet og forsterket sosialdemokrati	33
Forslag 67 og del 71: Sosialdemokratiet 2025: Mot et mer effektivt og rettferdig skattesystem	35
3 Forslag som foreslås avvist	42
Forslag 3: KPA	42
Forslag 4: Ballflater på Overvik	43
Forslag 15: Nærskianlegg i Strindamarka	43
Forslag 81: Miljøstasjoner i alle bydeler	44
Forslag 66: Beredskapsplan grunnskole, vgs og universitet	45
For sent innkomne forslag 1: BPA-assistenter	46
For sent innkomne forslag 12: Utvidet barnetillegg	46

1 Forslag som omhandler like tema/områder

Bærekraftige bydeler det er godt og leve i

(Forslag 6, 9, 19, 78)

En stor del av Trondheims befolkning lever sine liv ute i de enkelte bydelene. Arbeiderpartiet er opptatt av å gi innbyggerne gode og likeverdige tjenester der de bor. Vi ønsker å legge til rette for at tjenester som krever nærhet til folk skal leveres lokalt i den enkelte bydel. Alle må ha lik tilgang til kommunale tjenester og muligheten til å delta på aktiviteter uavhengig av økonomiske eller sosiale utfordringer. Et tiltak for å gi barn og unge lik tilgang til ulike aktiviteter kan være flere friplasser i den kommunale kulturskolen, lavere kontingent hos idrettslag, samt gode ordninger lokalt for lån av utstyr som kreves i ulike idretter.

Trondheim Arbeiderparti er opptatt av at kommunen når sine klimamål. Bydelene er viktig i dette arbeidet. Det er viktig av at innbyggerne ser verdien av «grønne» og trygge fellesskap, vi skal legge til rette for egne hager eller bydelshager som bidrar til kortreist mat. I tillegg bør vi ha flere gode møteplasser som sørger for ulike tilbud til alle samfunnslag, med den hensikt å skape inkludering og engasjement blant innbyggerne. Gode møteplasser i flerbrukshus kan legge til rette for aktivitet til for eksempel barselgrupper, ungdomsklubber, møtelokale for foreninger og integreringsaktiviteter for flyktninger. Det er viktig med de som bor i området har eierskap til møteplassene. Credo-tomta og Strinda sykehus er eksempler på bygninger som kan bidra til aktivitet i den enkelte bydel. For realisering av aktivitet i disse husene vil et godt samarbeid mellom private og offentlige aktører være viktig. Ballbinger, skateparker, treningsstativer og lignende i bydelene kan sikre at flere kan være fysisk aktive i egen regi. Det bør også legges til rette for aktivitet i kommunens skog og friluftsområder.

Foreninger, lag og andre organisasjoner som i hovedsak drives ved frivillig arbeid gjør en uvurderlig innsats for Trondheims befolkning. Frivilligheten står sterkt og mange velger å bruke egen fritid på å gjøre andres liv rikere og bedre. Det er derfor viktig at kommunen bidrar med å legge til rette for frivillige sin innsats. Frivillighetssentralene skal utvikles og styrkes, og være tilgjengelige for innbyggerne i bydelen.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sørge for at det er mulig å delta i fritidsaktiviteter man interesserer seg for, uavhengig av hvor i byen man bor eller økonomisk situasjon.
- Trondheim Arbeiderparti skal opprette tilstrekkelig møteplasser i alle bydeler i takt med økende antall innbyggere.

- I behandling av ny KPA må en se på muligheten for å sette av areal slik at det i alle bydeler kan legges til rette for bydelshager.
- Frivillighetssentralene skal utvikles og styrkes

Miljøvennlige transportløsninger

(Forslag 58, 59, 60, 61)

Om vi skal nå våre ambisiøse klimamål må det være enkelt og velge klimavennlige transportløsninger. Det skal være enkelt og velge gange, sykkel eller kollektivtransport i Trondheim. Vi må ha hyppige avganger og prisen må ned for de som velger periodekort og tilbudet må tilpasses endringene i samfunnet. Målet for Arbeiderpartiet er at du kan abonnere på transport. Vi må ha fleksible løsninger om du velger delebil, kollektivtransport eller annen mikrotransport så me dette ses i sammenheng

Arbeiderpartiets i Trondheim vil:

- Halvere prisen på månedskort
- Det må innføres en klippekort-modell for kollektivtransport
- Nattbuss må tilpasses til åpningstider uteliv
- Bysyklene må bli billigere
- Bysyklene må inkluderes i månedsbilletten til kollektivtransport
- Det må bygges flere holdeplasser for bysykler
- Reduserte priser på tog
- Innføre periodekort som følger semestrene.
- Utvide tilbudet med bildeling inkludert i periodebilletten.
- At nattbussene skal gå fra endestasjon til endestasjon.

En energipolitikk for fremtida

(Forslag 14, 41, 79, for sent innkommende:10)

Norsk kraftpolitikk må fornyes gjennom en helhetlig tilnærming som tar i betraktning både nasjonale og globale utfordringer. Politikken må sikre bærekraftig tilgang til rimelig energi for husholdninger og bedrifter. Vi må bevare og styrke kontrollen over kraftressursene våre.

Fremover kan vi ikke bruke høyverdig elektrisitet i strømmettet på oppvarming på samme måte som vi gjør i dag. Vi trenger kraftfulle stimuleringsordninger for å utnytte grunnvarme og varmeutveksling i større grad. Vi må utnytte potensialet som ligger i etablerte energikilder som vann, sol og vind. Forskning og utvikling av potensielle energikilder som bølger, tidevann og varme fra dype lag av jordskorpen må styrkes. Vi må ha økonomiske

insentiver som fremmer energiøkonomisering både i form av å redusere unødvendig strømforbruk og energivinn, og for å utnytte strømmen vi har tilgjengelig på en bedre måte.

Trondheim Arbeiderparti vil utrede hvorvidt norskprodusert kjernekraft kan utgjøre en pålitelig del av energimiksen. Kjernekraft har lavere klimagassutslipp sammenlignet med fossile brensler og kan bidra til å redusere Norges totale utslipp. Kjernekraft har potensial til å øke landets energiavhengighet og sikre stabil tilgang på strøm i en fremtid med mer uforutsigbar energiproduksjon fra vind og sol. Samtidig er det andre store utfordringer med kjernekraft, så her trengs det grundige utredninger.

Trondheim Arbeiderparti vil:

1. Sikre kraftoverskudd til rimelige priser:

- Politikken må sørge for at Norge opprettholder et kraftoverskudd gjennom året som kan dekke både dagens og fremtidige behov for energi til konkurransedyktige priser.

2. Forvalte kraftressursene til fellesskapets beste:

- Det er avgjørende å sikre offentlig kontroll av kraftressurser og sikre at disse ressursene kommer hele landet til gode.

3. Energisparing og effektivisering:

- Det må iverksettes kraftfulle tiltak for energieffektivisering. Tiltakene må være økonomisk omfordelende for å sikre rettferdighet og inkludering.
- Det må på plass teknologi og tiltak som utjevner strømforbruket gjennom døgnet.
- Det må utarbeides lovverk som åpner for deling av lokalprodusert energi, både for privathusholdninger og næringsliv.

4. Begrense utenlandskabler med stor kapasitet:

- Videre utbygging av utenlandskabler må begrenses for å opprettholde kontroll over vår egen kraftforsyning og unngå uheldige konsekvenser for forbrukerne.

5. Utrede norskprodusert kjernekraft som en del av energimiksen:

- Trondheim Arbeiderparti vil utrede mulighetene for kjernekraft i Norge og øke investeringene i forskningsmiljøer innenfor dette feltet for å utforske potensial og risiko.

Støtt Palestina, innfør sanksjoner mot Israel

(Forslag 43, 68, for sent innkommende: 11)

Trondheim Arbeiderparti fordømmer terrorangrepene utført av Hamas mot Israel 7. oktober der 1140 mennesker ble drept og flere hundre ble tatt som gisler. Trondheim Arbeiderparti fordømmer staten Israels brudd på folkeretten på Gazastripen der tusenvis av sivile er drept, hvorav halvparten er barn.

Israel-Palestina-konflikten er en av verdens lengstvarende konflikter. Siden FNs delingsplan fra 1947 har vi sett at Israel gjennom blokader, ulovlige bosetninger, krig og økonomiske sanksjoner har okkupert stadig flere palestinske områder. Dette frarøver palestinere rett til frihet og må opphøre! Ikke-voldelig motstand har preget den palestinske frihetskampen, og Trondheim Arbeiderparti står i solidaritet med den ikke-voldelige frihetsbevegelsen i Palestina.

Både israelere og palestinere har rett til å leve et liv i trygghet, uten krig og terror. Verdenssamfunnet er nødt til å stille opp, og det må tas kollektivt og internasjonalt ansvar for å få på plass en våpenhvile umiddelbart, og vi er nødt til å intensivere arbeidet for en varig fredsløsning.

Staten Israel utfører folkerettsbrudd, krigsforbrytelser og den internasjonale domstolen (ICJ) i Haag vedtok nettopp at den skal behandle saken der Sør-Afrika anklager Israel for folkemord på palestinerne på Gazastripen. Trondheim Arbeiderparti krever umiddelbar våpenhvile, at blokaden oppheves slik at hjelp slipper fram, og at Norge påtar seg en internasjonal lederrolle for å sikre en varig fredsløsning.

Kampen for et fritt Palestina fortsetter, og Norge må derfor anerkjenne Palestina som en egen stat. Trondheim Arbeiderparti mener at ingen skal kunne tjene penger på en folkerettsstridig okkupasjon, og Norge kan ikke støtte folkerettsbrudd ved å importere varer fra okkupert palestinsk område eller handle med leverandører som medvirker til brudd på menneskerettighetene og folkeretten.

Trondheim Arbeiderparti vil:

At Norge ikke skal handle varer eller tjenester produsert på ulovlig okkupert område eller fra selskaper som direkte eller indirekte medvirker til å opprettholde ulovlig okkupasjon.

- At Norge skal gjennomføre økonomisk, akademisk, politisk og kulturell boikott av Israel inntil det foreligger en reell fredsavtale som legger til grunn en tostatsløsning med et fritt, sammenhengende og selvstendig Palestina.
- Jobbe for å innføre 29. november, FNs Internasjonale solidaritetsdag for palestinerne, som flaggdag for Trondheim kommune.
- At Norge skal innføre sanksjoner mot Israel.
- At Norge skal arbeide for en internasjonal boikott av Israel.

Arbeid til alle og kampen mot økte forskjeller

(Forslag 16, 17, 18, 27, 28, 29, 50, 67, 69, for sent innkommende 8)

Arbeid til alle vil alltid være Arbeiderpartiets jobb nummer 1. Aldri har det vært flere i arbeid i Norge enn akkurat nå. Samtidig står over 100 000 unge utenfor det ordinære arbeidslivet. Derfor må vi skape et enda mer inkluderende arbeidsliv, som tar i bruk den arbeidskraftreserven som finnes i samfunnet. Det er bra for samfunnsøkonomien og det er bra for den enkelte. Man inkluderer ikke flere ved å frata dem som står utenfor arbeidslivet rettigheter, men ved å skape ordninger som stimulerer til arbeid, og som gjør at folk oppfordres til å jobbe mer før stønaden avkortes.

Arbeid til alle, men også like muligheter for alle og kampen mot økende ulikhet er viktig for Trondheim Arbeiderparti. Økende økonomisk ulikhet svekker det norske samfunnet, og trenden må snus.

Over de siste 10 årene har forskjellene mellom de som har mest og de som har minst økt uavhengig av hvem som har styrt landet. Det er positivt at antallet barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt har gått noe ned de siste par årene, men fortsatt vokser over 100 000 barn opp i familier med vedvarende lavinntekt. Blant folk som lever med vedvarende lavinntekt i Norge er innvandrerfamilier overrepresentert. Trondheim Arbeiderparti ønsker enda mer kraftfulle tiltak som kan bidra til å løfte folk ut fra fattigdom. Vårt mål er at ingen barn i Norge skal vokse opp i fattigdom.

Arbeiderpartiet jobber for et samfunn med like muligheter for alle. De som har minst skal vite at en Arbeiderparti-ledet regjering alltid vil være deres stemme og kjempe deres sak. Arbeiderpartiet skal sørge for at vi ikke kommer ut av denne dyrtiden med en permanent økning i fattigdom og forskjeller. Vi skal drive en aktiv omfordelingspolitikk, som gjør at forskjellene ikke bare stopper, men også går ned. Vi må også ha et pensjonssystem som sikrer at minstepensjonister og andre pensjonister ikke sakker akterut for arbeidstakerne.

Derfor vil Trondheim Arbeiderparti:

- At alle med 100 % uføretrygd skal kunne tjene inntil 1 G. Dette er en økning fra dagens 0,4 G.
- At det utredes hvorvidt personer som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) bør ha mulighet til å tjene 1 G før avkortning.
- Øke satsingen på kvalifiserende tiltak for folk som står utenfor arbeidslivet.
- Øke satsingen på samarbeid mellom næringslivet og utdanningsinstitusjonene for å skape flere praksisplasser.
- Oppfordre til et mangfoldig arbeidsmarked, med fokus på likestilling og inkludering

- At alle kommuner må ha en handlingsplan med konkrete tiltak med mål om å hindre ungt utenforskap.
- Videreutvikle ungdomsgarantien, slik at de som står i fare for å havne utenfor arbeidslivet får tett og lengre oppfølging.
- Oppfordre til at en større andel av lønnsdannelsen skjer gjennom kronetillegg til de med lavest inntekt. Dette vil redusere forskjellene og bedre verdsetter hele laget i arbeidslivet.
- At pensjonen justeres i takt med gjennomsnitt av pris og lønnsvekst og at det i tillegg utbetales et årlig kronetillegg for å heve minstepensjonen.
- At økningen i trygden skal følge inflasjonen og de faktiske levekostnadene.
- Heve de laveste sosialhjelpssatsene.
- Arbeide for at arbeidsgivers lovpålagte pensjonsinnskudd (OTP) i privat sektor økes til minst 4%.
- Gjennomføre en oppvekstreform som reduserer egenbetalingen i barnehage med mål om gratis barnehage på sikt.
- Øke fagforeningsfradraget.
- Nedsette en lavtlønnskommisjon som skal se på hvordan man kan øke de laveste lønningene.

***Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas***

Det grønne skiftet

(Forslag 40, 45, 77)

Vi har en naturkrise, samtidig har vi behov for areal til fornybar energi, boliger, offentlig infrastruktur og næringsareal. Det er viktig at vi klarer å se sammenhengen mellom behovet for areal, samtidig som vi bevare velfungerende økosystem, matproduksjon, eksisterende karbonlagre i f.eks. myr og våtmark.

Vi vil få målkonflikter der bærekraftsmål, behov for areal og samfunnsutvikling blir satt opp imot hverandre, og der vi må gjøre kloke valg basert på kunnskap og helhetlige vurderinger. Vi må arbeide for å fremme bærekraftig utvikling og bevare matjord og naturmangfold for kommende generasjoner. Samordnet areal- og transportplanlegging er viktig i by- og tettstedsutviklingen. Det betyr å ivareta landbruksareal, bevare økosystemer, restaurere natur og utvikle en bærekraftig økonomi som tar hensyn til både miljø, klima og samfunnets fremtidige behov.

Vi må fortsette å utnytte allerede bebyggt areal på en langt bedre måte enn i dag. Vi må framtiden bygge ut på en langt mer skånsom måte enn vi har gjort frem til nå, vi må i hvert enkelt tilfelle vurdere behovet, hvordan begrense, er det mulig og istandsette og ha kompensert tiltak

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Utarbeide metoder for beregning av naturverdier, for og ta kunnskapsbaserte beslutninger
- Øke innsatsen for å verne og begrense bygging på dyrket mark
- Matjord som egner seg for matproduksjon er en verdifull, knapp og ikke-fornybar ressurs. Ved eventuelt bygging på matjord skal denne flyttes på en måte som bevarer dens kvaliteter.

Sirkulær økonomi

Norge befinner seg blant verdens mest ressursforbrukene nasjoner per innbygger, og i en tid hvor globale ressurser er begrensede, vokser behovet for å effektivt forvalte våre eksisterende ressurser. Sirkulær økonomi som konsept blir stadig viktigere i lys av våre forpliktelser til FN's bærekraftsmål. For å kunne oppnå målene er det avgjørende og fortsette å videreutvikle arbeidet med innfasing og utarbeidelse av en helhetlig politikk for sirkulær økonomi.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Utvikle og støtte opplæringsprogrammer i samarbeid med utdanningsinstitusjoner og bedrifter for å øke kompetansen innen sirkulær økonomi.
- Øke investeringer i forskning innen sirkulær økonomi
- Innføre retningslinjer for offentlige anskaffelser som støtter produkter fra sirkulære forretningsmodeller
- Etablere en tidsramme for implementering med regelmessige evalueringer av fremgang og effektivitet

Mineralutvinning til det grønne skifte

Verden står overfor en enorm energiomstilling, og da vil behovet for mineraler bare øke. Mineraler er avgjørende for det grønne skiftet, enten det er for å produsere batterier eller bygge vindmøller. I dag er Norge og Europa avhengig av å importere mineralene vi trenger. Disse kommer hovedsakelig fra gruver i Kina og Afrika, hvor utvinningen skjer uten hensyn til arbeidsforhold, menneskerettigheter eller miljø. Denne utviklingen kan ikke fortsette.

Norge og Europa må ta større ansvar for utvinning og produksjon av de mineralene vi trenger for det grønne skiftet. Norge har en lang og stolt tradisjon for utvinning av mineraler og Trondheim Arbeiderparti mener at vi har gode forutsetninger for et nytt mineraleventyr.

I det videre arbeidet med å utrede havbunnsmineralressursene må dette være basert på fakta og kunnskapsbasert forvaltning

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At det primært skal satses på utvinning av mineraler på land.
- Ha en økt satsning på sirkulær økonomi og gjenbruk for å sikre mineraler og metaller til grønn omstilling.
- Vi må ha en forvaltning som er helhetlig, bærekraftig og forsvarlig.
- hensynet til miljø vil bli ivaretatt i alle faser av virksomheten.

***Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas***

Skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom

(Forslag 53,72,8)

Skolehelsetjenesten har et lavterskeltilbud med "åpen dør" som skal bidra til at elevene klarer å mestre hverdagsutfordringer. I samarbeid med skolen skal skolehelsetjenesten videre jobbe for elevenes helse, trivsel og læring. Det finnes nasjonale anbefalinger for antall stillinger i skolehelsetjenesten per elev på barne-, ungdoms- og videregående skole.

Helsestasjon for ungdom (HFU) skal fremme trivsel og mestring, forebygge uønskede svangerskap, forebygge og behandle seksuelt overførbare infeksjoner, og forebygge og avdekke psykiske plager og lidelser. Helsestasjon for ungdom (HFU) har i dag en øvre aldersgrense på 20 år. Kommuner kan selv bestemme om tilbudet også skal gjelde for unge voksne opp til 25 år.

I en rapport fra Sintef (2020) konkluderes det med at ansatte på helsestasjonene har flere arbeidsoppgaver enn de rekker over og at mange kommuner ikke klarer å oppfylle veiledende bemanningsnorm. Den veiledende bemanningsnormen i seg selv er også problematisert fordi arbeidsoppgavene har blitt flere siden normtallet ble satt. Rapporten peker også på at utdanning av helsesykepleiere ikke får høy nok prioritet av utdanningsstedene.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At helsesykepleier er tilgjengelig på skolen hver dag.
- At det innføres et nasjonalt minimumskrav for åpningstider.
- At prøveprosjektet der helsesykepleier skal kunne henvise til BUP iverksettes (vedtatt Stortinget 2020).
- At Helsestasjon for ungdom bør utvides til å inkludere unge opp til 25 år i alle studentkommuner.
- At staten fullfinansierer helsestasjoner, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom.
- Styrke samarbeidet mellom skolehelsetjenesten og frivillige organisasjoner som jobber med psykisk helse.
- Innføre flere prøveprosjekt med helsestasjon for gutter.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Psykisk helsehjelp

(Forslag 53, 72, 8, for sent innkommende 13)

Økningen i antallet mennesker som sliter med psykiske utfordringer møtes ikke med en tilsvarende økning i tilbud om oppfølging og behandling. Det er et samfunnsproblem at de som sliter psykisk ikke får den hjelpen de trenger, når de trenger den.

I dag spiller de sosioøkonomiske faktorene inn på hvilke tilbud og behandling man får. For Arbeiderpartiet skal alle, uavhengig av bosted, økonomiske forutsetninger og andre sosioøkonomiske faktorer, få den samme gode utredningen, bli møtt med like kompetente ansatte, få muligheten til å påvirke sin egen behandling, få lik nødvendig behandling og få tilpassa ettervernstiltak.

For flyktninger som kommer til Norge må det komme på plass et bedre tilbud om psykisk helsehjelp og vern. Dette må gjelde uansett om flyktningene er nyankomne eller om de har en annen status i saksbehandlingsforløpet for å få avgjort sin flyktningstatus.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sikre at midler til forebyggende tiltak og til etablering av behandlingstilbud fordeles over hele landet slik at det psykiske helsetilbudet er likt.
- Styrke frivillige organisasjoner som jobber med psykisk helse
- Bedre informasjonen om lavterskeltilbud til elever i grunnskolen og videregående skole.
- Forske mer på gutters psykiske helse og forebygging av selvmord.
- Mennesker uten lovlig opphold i landet, og som har alvorlige psykiske lidelser, må få rett på et forsvarlig behandlingstilbud på statens regning.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Uttalelse om studentpolitikk

(Forslag 7, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 70, 71)

Trondheim er stolt av å være Norges beste studieby. Vi har over 40.000 studenter som alle setter sitt preg på byen vår og bidrar med kunnskap, innovasjon, frivillighet og engasjement.

Arbeiderpartiet har som ambisjon at Trondheim skal være Nordens beste studentby, og det er en ambisjon som forplikter oss til å drive en aktiv og god studentpolitikk.

Økonomi

Prinsippet om lik rett til utdanning har vært viktig i Norge og for Arbeiderpartiet lenge. Uavhengig av hvor man kommer fra og størrelsen på foreldrenes lommebok, skal alle ha muligheten til å ta en utdanning.

Arbeiderpartiet har gjennomført en historisk økning av studiestøtten allerede, og vi har fått på plass den største økningen på 15 år. Likevel ser vi at høye leie- og strømpriser, kombinert med lave stipender, gjør at flere sliter med å få endene til å møtes. Dette forsterkes av at studiestøtten ikke reflekterer de økte levekostnadene og inflasjonen. Sammenligner man studiestøtten opp mot grunnbeløpet i folketrygden, ser man at studenter fikk utbetalt 1,48 G i 2002/2003, mens de nå, 20 år senere, i 2022/2023 fikk utbetalt 1,16 G. Derfor mener Trondheim Arbeiderparti at studiestøtten må knyttes til grunnbeløpet i folketrygden.

Prinsippet om lik rett til utdanning blir også utfordret av innføringen av studieavgift for internasjonale studenter. Studieavgiften har ført til en betydelig nedgang i antallet internasjonale studenter, og i en tid preget av økende polarisering og redusert demokratisk forståelse, er behovet for internasjonalt samarbeid enda større enn før. Studieavgiften sender feil signaler og bør fjernes for å sikre globalt samarbeid, slik at vi igjen sikrer utdanning for alle.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Øke studiestøtten til 1,5 G med mål om 2 G på sikt.
- Knytte størrelsen på studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden.
- Lånekassen skal tilby et dyrtidsstipend for å møte studenters økonomiske situasjon.
- Fjerne innføringen av studieavgift for internasjonale studenter.
- Bevilge mer midler til studentfrivilligheten og studentidretten.
- Innføre egen studentpris for enkeltbilletter.

Studentboliger og det private leiemarkedet

For å sikre en god studentby, er vi avhengige av mange og gode studentboliger. Hvert år berikes byen vår med tusenvis av nye studenter, og for mange av disse er studentboliger en viktig trygghet. Studentboliger har også en prisdempende på resten av markedet, og studentene sikres en god standard og et trygt leieforhold til en rimeligere penge. Målet om en dekningsgrad på 20% må innfries, og på sikt må nivået opp til 25%. Det må derfor bygges flere studentboliger, og disse må bygges på en miljøvennlig måte.

Mange studenter ender også opp på det private markedet. Her opplever flere dårlige boforhold, med mangel på vedlikehold og utilstrekkelige sikkerhetsforhold. Som leietaker er studenter ofte i en sårbar situasjon, og derfor må leietakers rettigheter styrkes gjennom endringer i husleieloven, og studentene må gjøres bevisst på hvilke rettigheter de har. Det bør også komme på plass en sertifiseringsordning for boliger og utleiere.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At det skal strebes mot at alle nye studentboliger skal være nullutslipps- eller plussbygg, og at alle nye studentboliger skal bygges på utslippsfrie byggeplasser.
- Det skal oppnås 20% dekningsgrad av studentboliger innen 2025, med mål om 25% på sikt.
- Staten må bevilge midler for å bygge minst 3500 studentboliger i året.
- At kommunen skal tilrettelegge for en effektiv og enklere prosess for studentboligbygging.
- Det må bygges nok studentboliger slik at det har en prisdempende effekt på det private markedet for å unngå at en økning i studiestøtten blir spist opp av økte leiepriser.
- Innføre en ordning så leietakere kan få hjelp med opplysninger og juridisk veiledning rundt sine rettigheter.
- Sertifisering av utleiere slik som «Nyt Norge» er for mat, så vi sørger for kvalitetssikring av både bolig og utleier.
- Styrke leietakers rettigheter gjennom endringer i husleieloven.
- Studentenes bo- og pendlebehov må være en del av byplanleggingsprosesser.
- Ha et tilstrekkelig antall universelt utformede studentboliger.
- Definere studentboliger som et eget arealformål i Plan- og bygningsloven.
- Øke tilskuddsrammen for studentboliger.
- Stille strengere krav knyttet størrelse og romstandard i nye prosjekter.

Studenthelse

Alle har rett på et likeverdig helsetilbud uavhengig av bosted og økonomisk status. Studenter som har psykiske og fysiske helseutfordringer må ha tilgang til lavterskeltilbud og øvrig helsetilbud som resten av befolkningen.

Mange studenter har fastlegen sin i hjemkommunen og pga kapasiteten i fastlegeordningen er det vanskelig å bytte fastlege. En fastlegepraksis skal ihht loven være uselektert og ha pasientlister som gjenspeiler befolkningen som helhet. Studentsamskipnaden i Oslo har av historiske årsaker, og som eneste studentsamskipnad, et unntak. For å sikre studenter et tilfredsstillende allmennlegetilbud der de bor, må alternative organisasjonsformer til den tradisjonelle fastlegeordningen vurderes.

Helsestasjon for ungdom (HFU) skal fremme trivsel og mestring, forebygge uønskede svangerskap, forebygge og behandle seksuelt overførbare infeksjoner, og forebygge og avdekke psykiske plager og lidelser. Helsestasjon for ungdom (HFU) har i dag en øvre aldersgrense på 20 år. Kommuner kan selv bestemme om tilbudet også skal gjelde for unge voksne opp til 25 år.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At Helsestasjon for ungdom skal utvides til å inkludere unge opp til 25 år i alle studentkommuner.
- Innføre gratis hjemmetest for klamydia i alle studentkommuner.
- At det skal tilbys gratis prevensjon til studenter opp til 26 år.
- Utrede hvordan studenter kan få bedre tilgang til gode allmennlegetjenester der de studerer. Alternative organisasjonsformer med tilsvarende offentlig finansiering som ved fastlegeordningen, må vurderes.

- At det skal gis bedre informasjon om tilgjengelige helsetjenester til nye studenter.
- At utdanningsinstitusjonene må satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse, blant annet gjennom arbeid mot ensomhet.
- At det skal bevilges mer støtte til Studentskipnadenes helsetilbud og at Studentsamskipnadens helsetilbud styrkes.
- At det skal legges frem en egen studenthelsemelding i Stortinget.

Opptak til høyere utdanning

Dagens opptakssystem til høyere utdanning fungerer ikke optimalt. Vi trenger et forutsigbart og rettferdig opptakssystem som lar folk komme inn på studier mer effektivt, uten å konkurrere på kunstig høye poenggrenser. Opptaksutvalget, som ble oppnevnt 23. april 2021, har hatt en helhetlig gjennomgang av regelverket for opptak og foreslått en ny modell. Denne modellen er basert på prinsipper om at regelverket skal være mest mulig rettferdig, effektivt og enkelt å forstå. Fortsettelsen av det nåværende systemet medfører store samfunnsøkonomiske kostnader

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Fjerne alle tilleggspoeng, utenom tilleggspoeng for militær- og siviltjeneste og realfagspoeng.
- Erstatte førstegangsvitnemål og ordinær kvote med en karakterkvote på 80 prosent av studieplassene, og at de resterende 20 prosentene settes av til en opptaksprøve.
- Fjerne muligheten for å ta opp fag.
- Erstatte kjønnspoeng med kjønnskvotering.
- Fjerne særskilte karakterkrav.

2 Forslag som foreslås vedtatt, evt etter redaksjonelle endringer

Forslag 33: Velferdspermisjon på planleggingsdager

Barnehagen er et fantastisk tilbud for lek, læring og vennskap og en arena hvor de får utfolde seg med dyktige ansatte som gjør en fantastisk jobb. Gjennom et barnehageår har ansatte fem planleggingsdager som er satt av til å planlegge barnehageåret med læreplaner og aktiviteter. Dagene er spredd utover året. For foreldre og foresatte må man finne alternative løsninger til barnepass disse dagene. Noen har besteforeldre som kan stille opp, noen har et arbeidssted der det er mulig å bruke fleksitid til å ta fri og noen kan bruke feriedager på planleggingsdager for å få hverdagen til å gå opp. Feriedager man helst skulle brukt sammen med hele familien i ferie. Men det er ikke alle som har besteforeldre lett tilgjengelige eller har et arbeid med mye fleksibilitet eller mulighet til å velge når man skal ta ut ferie.

Det er ingen lovregler som gir rett til fri på slike dager. Man er rett og slett avhengig av at arbeidsgiver eller besteforeldre kan stille opp.

Forslag:

Trondheim Arbeiderparti mener at planleggingsdager i barnehagen skal gi rett til velferdspermisjon til en forelder/foresatt.

***Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas***

Forslag 20: Helhetlig plan for områder langs Ladestien og Ladehalvøya

Innledning:

Områdene nord på Ladehalvøya, inkludert sjøområdene langs Ladestien, er av stor betydning for Trondheims biomangfold og naturopplevelser, sammenlignbare med Bymarka og Estenstadmarka. Dette området huser unik vegetasjon med varmekjære arter, og tinnved finnes blant annet i Djupvika. De gjenværende små områdene av skog og busker, samt friarealer med gressletter, skaper grunnlag for et variert dyre- og fugleliv. Over 200 fuglearter er registrert i strandsonen på Lade, og områdene er viktige for biomangfoldet, blant annet for Kornkråke i Østmarka og i Rotvollfjæra.

Det er enighet om at videre boligbygging bør fokusere på områdene fra Lilleby østover til Leangen og Travbanen, hvor det allerede finnes god offentlig kommunikasjon og infrastruktur. Den siste tidens boligutbygging på Lade har lagt press på natur- og

friområdene nord for Lade allé. Det er derfor essensielt å beskytte arealene mellom Lade allé og fjorden for å sikre lystgårdene på Lade, friområdene, løkkene og de små verdifulle skogs- og naturområdene.

Trondheim Arbeiderparti forstår at det er behov for vedlikehold og oppgradering av infrastruktur og opprettelse av nødvendige offentlige tjenester til innbyggerne, men at disse skal utredes i en større sammenheng slik at man får etablert en plan og forventning til hva som skjer langs ladestien og på Ladehalvøya i et bærekraftig perspektiv.

Forslag til vedtak:

- Vi ber Trondheim Arbeiderparti om å sikre biomangfoldet og friluftinteressene på Ladehalvøya inn mot handlingsrom i Kommuneplanens arealdel (KPA). Det bør utredes muligheter for å skape gjennomgående naturområder og rehabilitering av natur, og videre boligutbygging nord for Lade allé må unngås.
- Ved utredning av «by-nasjonalpark», skal det samtidig utredes flere alternativer slik at man får evaluert og vurdert fordeler og ulemper i en større sammenheng.
- Vi foreslår at det utredes et tillegg til KPA for Ladehalvøya, eller egen arealplan for Ladehalvøya, hvor all fremtidig byggeaktivitet vurderes opp mot naturvern, friluftsliv, historie og eksisterende infrastruktur. Inntil en slik plan foreligger, bør all utbygging og arealdisponering nord for Lade allé opphøre.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas uten siste strekpunkt

Forslag 35: Kattemskjelleren må sikres lokaler for videre drift

Den planlagte utbygging av Coop på Kattem vil bety stopp for driften av fritidsklubben Kattemskjelleren. Klubben har i årevis leid lokaler i kjelleren på Coop Prix. Denne bygningsmassen skal nå rives for å erstattes med ny Coopbutikk samt flere etasjer med boenheter. I kjelleren planlegges parkering, og lokalene som i dag leies ut til Trondheim kommune for drift av Kattemskjelleren vil derfor forsvinne.

Fritidsklubben har siden oppstarten på 1980 - tallet vært en viktig møte - og aktivitetsarena for unge i bydelen og er det fremdeles. Det vil være et stort tap for hele nærmiljøet dersom Kattemskjelleren legges ned på grunn av manglende lokaler, og det haster derfor å få dette på plass før riving av bestående bygningsmasse iverksettes.

Servicesentralen Kattem Ust SA eier en tomt som kan være aktuell til formålet, og som ligger vis a vis Kattem Skole. Tomten er i dag regulert til LNF og det trengs derfor en omregulering.

Servicesentralen har vært i kontakt med Eierskapsenheten som er positive til en slik løsning.

Trondheim Arbeiderparti ber derfor om at det foretas en omregulering av den aktuelle tomten, alternativt at det legges inn i rekkefølgebestemmelsene at lokaler til klubben skal være på plass før ferdigstilling av nytt bygg.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 36: Nei til hovedgodsterminal på Heggstadmoen/Heimdal

Trondheim Arbeiderparti sier nei til nye utredninger av Heggstadmoen/Heimdal som ny hoved godsterminal for Trondheim. Alternativet skal derfor ikke legges inn i Nasjonal transportplan (NTP), men forkastes som alternativ.

Begrunnelse

Heggstadmoen/Heimdal alternativet som hoved godsterminal for Trondheim har siden det ble lansert på 90 tallet vært utredet flere ganger og hver gang kommet ut som et dårlig alternativ, eller med mange begrensninger. Historisk sett er den 25 år gamle beskrivelsen av ulempene den samme som i dag, og derfor like uaktuell i dag. Hovedbegrunnelsen for at alternativet er dårlig, er at stedsutviklingen av Heimdal som sentrumsområde og høy grad av bolig fortetting nå og langt fram i tid, ikke kan la seg kombinere med en støyende hoved godsterminal. I tillegg har dette alternativet tekniske utfordringer som større høydeforskjeller, sekketerminalløsning, og ikke minst for lite plass for utvidelse i et 50-100 års perspektiv. Ved å gå bort fra alternativet vil vi også bedre ivareta Trondheims behov næringseiendommer på Heggstadmoen, og lette trykket på vei og kollektivtilbudet særlig i sentrumsområdene i bydelen. Trondheim arbeiderparti skal vise en tydelig politikk på at Hoved godsterminal alternativet på Heggstadmoen/Heimdal ikke er et reelt alternativt, og derfor er uaktuelt å gå videre med i NTP. Trondheim AP skal være tydelig på at Heggstadmoen/Heimdal alternativet ikke skal utredes videre, men at det aktivt skal søkes og utredes andre alternativ.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 42: Urfolks rettigheter

Høyesterett har fastslått at vindkraftutbyggingen i Fosen vil ha en vesentlig negativ effekt på sørsamenes mulighet til å dyrke sin kultur. Vi må ta lærdom av Fosen-saken og jobbe for at fremtidige prosesser skjer i god dialog med reindrifta, og i tråd med Norges internasjonale forpliktelser.

Trondheim Arbeiderparti skal sørge for at vi bygger, utvikler og omstiller samfunnet for fremtiden. Vi vil arbeide for å legge forholdene til rette for at samer kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Etter over 150 år med undertrykkelse av urfolket og fortielse av samisk tilstedeværelse i Norge, lider det norske storsamfunnet av en uforskyldt kunnskapsmangel når det gjelder samiske forhold.

Arbeiderpartiet skal alltid kjempe for et likere samfunn der alle skal ha like muligheter. Kampen for arbeidernes rettigheter, likeverd og solidaritet, er grunnlaget for vår politikk. Partiet mener at rettsstaten er avgjørende for å sikre de sosialdemokratiske verdiene og samfunnet vi lever i.

Arbeiderpartiet har et mål om at Norge skal være en foregangsnasjon når det gjelder urfolks rettigheter og sikre gode rammevilkår for samisk kultur, næringsliv, samfunnsliv og samiske språk.

Trondheim Arbeiderparti påpeker at den sørsamiske kulturen og språket er særlig sårbare, og at tradisjonell reindriftsnæring har vært, og er, bærebjelken for sørsamisk kultur og språk.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At myndighetene skal følge loven og respektere urfolks rett til å utøve sin kultur
- At utvikling av fornybar kraft og industri skal skje i dialog med reindriften og i tråd med Norges internasjonale forpliktelser.
- Styrke vern av kulturminner for synliggjøring av samisk historie.
- Bidra til at samisk stedsnavn stadfestes og skiltes i Trøndelag.
- Sikre samisk deltakelse i beslutninger om areal- og ressursbruk i samiske områder
- Sikre at ressurs- og energiutvinning ivaretar samisk kultur, samfunnsliv og bidrar til en positiv utvikling for fellesskapet.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 74: Samisk som fremmedspråk

Den samiske kulturen er en del av vår felles kulturarv. Dette er en del av kulturarven som elever i dag ikke har mye mulighet til å lære om. Trondheim er ikke en del av det samiske forvaltningsområdet, og derfor har ikke elever krav på å kunne velge samisk som fremmedspråk. I dag kan norske elever lære blant annet tysk, spansk, fransk og kinesisk, men ikke språket til vår egen urbefolkning.

Ved å innføre samisk som et fremmedspråk vil elever få muligheten til å utforske og forstå den rike historien og språket til det samiske folket. Dette skaper bevissthet og en forbindelse

til den lokale kulturarven, og bidrar til å bygge broer mellom ulike samfunnslag, med mål om å forme et mer forståelsesfullt og mangfoldig samfunn. Å innføre samisk som fremmedspråk i Trondheimsskolen vil være et godt grep for å videreføre den samiske kulturarven til de neste generasjonene. Dette vil ikke bare være et skritt mot å bevare den samiske historien og språket, men også en investering i en mer inkluderende og kulturelt bevisst fremtid.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- At alle elever i Trondheim skal kunne velge samisk som fremmedspråk.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 80: Digitalt utenforskap

For svært mange er digitale redskaper et godt hjelpemiddel til å mestre mange av dagliglivets oppgaver på en lettvinnt og grei måte. Det er også i noen tilfeller en nødvendighet for å kunne fungere i hverdagen og for å oppnå de mest selvfølgelige rettigheter i samfunnet. For de som har anledning til å mestre og bruke disse mulighetene, er nok alt bare vel.

Noen har utfordringer med å bruke digitale redskaper. Andre har rett og slett ikke råd til å kjøpe digitale hjelpemidler eller ha tilgang til bredbånd. Uten tilgang til digitale redskaper kan en så enkelt sak som å ta bussen eller klare å følge med på sin egen helsereise bli problematisk. Vi snakker da om et "digitalt utenforskap".

Trondheim Arbeiderparti mener:

Det offentlige må sammen med frivilligheten sikre tilbud om opplæring, tilgang og alternative løsninger for de som idag ikke har mulighet til å fungere tilfredsstillende digitalt.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 38: Støtte til streikende Tesla arbeidere

Trondheim Arbeiderparti støtter de streikende i Tesla-arbeiderne i Sverige!

I Sverige har rundt 130 ansatte i Tesla-verksteder vært i streik siden 27. oktober. Kravet er tariffavtale med Tesla. Bakgrunnen er at arbeidere på Tesla har dårligere pensjon og forsikringer, samt flere arbeidsdager enn andre arbeidere i samme bransje.

Kampen til de streikende Tesla-mekanikerne er kampen for selve grunnpilaren i den nordiske arbeidslivsmodellen, tariffavtalene, der lønns- og arbeidsvilkår skal forhandles mellom fagforeninger og arbeidstakerorganisasjoner. Derfor har denne streiken i Upplands Väsby, nord for Stockholm, påkalt seg internasjonale mediers søkelys og solidaritetsboikott av Tesla, langt utover Sveriges grenser.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 10: En rettferdig flyktningpolitikk

I dag tar Arbeiderpartiet til orde for å skille mellom flyktninger som har fått beskyttelsesbehov etter FNs flyktningkonvensjon og EUs menneskerettighetskonvensjon. Dette skaper et A- og B-lag blant flyktninger, selv om beskyttelsesbehovene deres er akkurat de samme. I Sverige og Danmark, som i senere tid har formalisert dette skillet, har krigsflyktninger fått betydelig færre rettigheter. Begge landene har enten blitt dømt i den europeiske menneskerettighetsdomstolen eller har en dom gående.

Arbeiderpartiet har vært blant de sterkeste forkjemperne for å gi flyktninger som har beskyttelsesbehov, de samme rettighetene og mulighetene når de får opphold i Norge. I 2016 dannet vi et flertall for å overkjøre Høyre- og FrP-regjeringen som prøvde å skille flyktningene i A- og B-lag. Å forskjellsbehandle flyktningene og gi, blant annet krigsflyktninger, færre muligheter til opphold og familiegjenforening, bryter med våre menneskerettslige prinsipper og forpliktelser. Blant annet retten til familieliv i henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8. FN er tydelige på at begge grupper flyktninger har likt beskyttelsesbehov, og skal ha de samme rettighetene for familiegjenforening. Det store flertallet av landene i Europa følger FNs linje.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sidestille beskyttelsesbehovet for flyktninger som oppfyller vilkårene i EUs flyktningkonvensjon med flyktninger som oppfyller vilkårene i FNs flyktningkonvensjon.
- Flyktninger med beskyttelsesbehov skal ha like rettigheter og muligheter.
- Retten til familieliv og tilgang til familiegjenforening skal stå sterkt i familiegjenforeningspolitikken i Norge i henhold til Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8.
- Særlig beskytte barns rett til familieliv i henhold til FNs barnekonvensjon

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 73: Alliansebygging frem mot 2025 - samarbeid med MDG og Rødt på nasjonalt nivå

Arbeiderpartiet skal skape nye, grønne arbeidsplasser, samtidig som vi sikrer verdiskapning, rettferdig fordeling, og slår ring om velferdsstaten vår. Det er mulig, men da må venstresiden stå sammen i større grad enn i dag. Vi må ha med oss hele den rødgrønne siden, og for å få til det, er vi nødt til å forene arbeiderbevegelsen og miljøbevegelsen. Vi må finne de løsningene som funker, sette inn de tiltakene som monner, og ikke minst sørge for at vi har folket med oss.

Samtidig som vi kutter i utslipp, skal vi føre en enda mer omfordelende politikk.

Arbeiderbevegelsen er tuftet på prinsippene om at alle skal ha en jobb å gå til, en lønn å leve av, et godt sted å bo, og at fellesskapet stiller opp for deg når du trenger det. Sammen må vi slippe til alle gode krefter som er enige med oss om disse grunnverdiene, slik at vi kan få gjennomslag på viktige saker som en mer rettferdig fordeling, en mer praktisk skole, og en trygg og god eldreomsorg. Derfor er det viktig at vi bygger en bred rødgrønn allianse fram mot stortingsvalget.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Åpne opp for samarbeid med MDG og Rødt på nasjonalt nivå.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 75: Møte- og talerett i bystyret for Ungdommens bystyre

Ungdomsrådene er sentrale arenaer for å fostre demokratiske verdier i kommunene våre og ruste de fremtidige generasjonene til å håndtere fremtidens utfordringer. I flere kommuner er ungdomsrådenes mulighet til å tale barn og unges sak begrenset siden de ikke har møterett i kommunestyrene. Trondheim Arbeiderparti skal være garantisten for at barn og unges stemme blir hørt, og at de unges meninger blir tatt på alvor.

Barn og ungdom som engasjerer seg i fremtiden til hjemkommunen sin fortjener å oppleve at deres engasjement for menneskene og samfunnet rundt dem ikke blir tatt for gitt. Det er et enormt stort ansvar å representere byens barn og ungdom, og vi mener at barn og ungdom har en rett til å bli hørt og tatt seriøst. Derfor vil Trondheim Arbeiderparti at ordfører, evt vara-ordfører i Ungdommens bystyre skal ha møte- og talerett i bystyret.

Trondheim Arbeiderpartiet vil:

- Gi tale- og møterett til ordfører, evt vara-ordfører i Ungdommens bystyre i alle ordinære bystyremøter i Trondheim kommune.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 13: Bofellesskap for eldre med behov for kommunale pleie- og omsorgstjenester

Antallet av de eldste av de eldre øker for hvert år. Med god fysisk helse vil mange klare seg selv, også i høy alder. Imidlertid vet vi at med økende alder vil også andelen med demens øke. Disse menneskene er ofte i grei fysisk form, men på grunn av demens kan de ikke klare seg alene. Andelen mennesker som er enslig er også økt betydelig og det kan bety at en ikke har barn eller ektefelle som kan hjelpe til når helsen svikter. Vi vet også at demente mennesker blir en svært stor belastning for pårørende og ikke sjelden opplever vi at også ektefelle eller barn blir bruker av helsetjenesten på grunn av belastninger.

St. Olavs hospital har det siste året hatt 28 senger belagt av utskrivningsklare pasienter, pasienter som venter på omsorgstilbud i kommunene de bor. Trondheim alene forbrukte 5600 liggedøgn av totalt 10250 og betalte 31 mill. i «straff».

Vi fristet til å si; «look to Melhus». Bortistu bofellesskap ble nettopp omtalt i Adresseavisa. Der har hver av de 8 demente hver sin lille leilighet og også mulighet til omsorg etter behov. Totalt har Melhus kommune 73 omsorgsleiligheter. Fra å være en av kommunene som hadde størst utfordring med ferdigbehandlede pasienter på St Olavs hospital har de nå unntaksvis denne utfordringen.

Forslag til vedtak:

Årsmøtet ber Trondheim Arbeiderparti gå nærmere inn i denne problemstillingen og utrede om det er hensiktsmessig med samme tilbud i Trondheim som i Melhus.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 39: Ny abortlov

Mange kvinner har sett fram til at den femti år gamle abortloven endelig skal moderniseres. En ny lov som har til formål å sikre kvinners helse og rettigheter, og som er i tråd med pasient- og brukerrettighetsloven og det moderne synet på abort, selvbestemmelse og pasientrettigheter. Den nye lovgivningen må sikre at abort er en rettighet, og at aborttjenester er gratis og lett tilgjengelige i hele landet for alle gravide. Fordi abort fortsatt er kontroversielt bør retten til og tilgjengelighet til abort sikres spesifikt i lovverket. Alle kommuner og helseforetak må sørge for at det til enhver tid er fagfolk med kompetanse og vilje til å yte aborttjenester.

De fleste aborter fullføres i dag utenfor sykehus, men pga. lovteksten må kvinnen først møte på sykehus. Som for andre medisinske behandlinger, er det en faglig vurdering av hvor og av hvem abort skal utføres. Dagens lovbestemmelse av hvor abort skal utføres gir også inntrykk av at det medisinsk sett er mye mer komplisert enn faktisk er tilfellet, og virker stigmatiserende.

I mars 2022 oppsummerte Verdens helseorganisasjon den globale medisinske kunnskapen om hvordan aborttjenester best bør reguleres, i samsvar med etiske prinsipper og menneskerettighetene. De kom til at det beste resultatet for folkehelsen oppnås ved at lovgivningen sikrer rett til abort og tilgang til tjenestene og ved å fjerne politisk bestemte barrierer og restriksjoner. Erfaringen med nemnder i Norge viser at de fungerer som et forsinkende og kompliserende ledd, og øker stigma og smerte.

Trondheim Arbeiderparti mener:

Det er gledelig at utvalget går inn for å øke selvbestemmelsen, og gi kvinner en bedre tilgjengelighet ved at abort kan utføres andre steder enn på sykehusene for de som ønsker det. Trondheim Arbeiderparti ønsker en opplysende og viktig debatt om hvordan alle som trenger det skal sikres rett til abort og helsehjelp. Vi forventer at debatten vil føres på et prinsipielt og faglig nivå, uten å ytterligere stigmatisere kvinner som tar abort.

Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas

Forslag 46: Fødetilbud i distriktene

Alle kvinner har rett til et trygt fødetilbud i nærheten av der de bor, men et trygt fødetilbud tilsier også kompetent personell. Når fødeavdelingene blir mindre blir rekrutteringen av kompetent personell som gynekologer, anestesipersonell og jordmødre vanskeligere. I Norge er det allerede mangel på jordmødre og gynekologer, og man må derfor sentralisere kompetent personell på større sykehus.

På fødeavdelinger i distriktene er også volumet av fødsler lavt, og antallet utfordrende fødsler er for lavt til at stimuleringen for personellet er god nok. Dette vil føre til at personellet ikke er godt nok forberedt ved uventede hendelser, noe som kan føre til farlige situasjoner for både mor og barn.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sikre trygge fødetilbud for kvinner i hele Norge
- Sikre at kvaliteten på fødetilbudene er tilstrekkelig

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 47: Eksamen videregående skole

Eksamensordningen har fungert som en kvalitetssikring for den enkelte elev, lærerne og det nasjonale skolesystemet. Det er dog flere svakheter ved dagens ordning. Eksamen vurderer kun en brøkdel av elevens kompetanse, men har større betydning enn standpunkt for elever ved videregående skole. Dersom en elev får 2 i standpunkt og 1 på eksamen, er faget ikke bestått og eleven må ta en ny eksamen for å bestå faget. Får eleven derimot 2 eller høyere på eksamen, men 1 i standpunkt, vil vedkommende bestå faget. Dagens system går i favør eksamen, til tross for at det er et mer begrenset uttrykk for elevens kompetanse. *(Dette gjelder ikke ungdomsskolen grunnet retten til videregående opplæring for alle).*

Det er også høyst uheldig at det er stor variasjon i hvor mange eksamenskarakterer elever går ut med etter endt videregående. 20% blir trukket ut i eksamen i vg1, og de som blir trukket opp i språk risikerer å ha én mer eksamen enn de som ikke trekkes opp i språk. Flere karakterer på kortet påvirker snittkarakteren og har ringvirkning når elever skal søke seg inn på høyere utdanning. I tillegg må elever som blir trukket opp til flere eksamener enn sine medelever bruke mer tid på eksamen, og har dermed mindre tid på å fokusere på standpunktkarakterene sine.

I forbindelse med fagfornyelsen ble det oppnevnt en samarbeidsgruppe for evaluering av eksamensordningen. Eksamensgruppa skulle se bort ifra alternative ordninger til eksamen,

hvilket er uheldig. Eksamen har lang tradisjon i Norge, men skal vi møte den fremtidige skolen med respekt er behovet for å utrede alternative ordninger viktig.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Likestille eksamen og standpunktkarakter i videregående skole ved å regne faget som bestått dersom eleven får minimum karakter 2 i standpunktkarakter, uansett resultat på eksamen ved eventuelt trekk.
- Utrede alternativer til dagens eksamensordning.
- Elever som fullfører videregåendeopplæring, skal gå ut med det samme antall eksamenskarakterer.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 65: Campussammenslåinga ved NTNU

Campussamlinga ved NTNU preger studentlivet og framtiden til studiemiljøet i Trondheim. Derfor er det viktig hva studentene selv synes er best blir vektlagt i høyest mulig grad under sammenslåingen, og at studentdemokratiet blir ivaretatt. NTNU i Trondheim har i dag mange campuser, med ulike kvaliteter og tilbud. Det som er viktig framover er at studentene har gode undervisningsareal, fellesareal og ikke minst, nok lesesaler og grupperom. Slik det er i dag er det nærmest umulig å skulle finne et grupperom eller en lesesalsplass på mange av campusene. Ved flere av campusene må man bestille rom så tidlig som 1-2 uker i forveien fordi etterspørsel er så stor. Det er ikke godt nok.

Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim vil:

- NTNU, i samarbeid med Trondheim kommune, Trøndelag fylkeskommune og den norske staten, må sikre en fullverdig samling av NTNU, som ikke går på bekostning av studieareal som lesesal plassar, grupperom og undervisningsareal.
- NTNU må sikre at miljøperspektivet har eit stort fokus når det kommer til campussamlinga. Campussamlinga må ikke føre til mer-utslipp og fjerning av grøntareal.
- Campussamlinga må føre til at NTNU blir et enda grønnere universitet, med høy grad av gjenbruk, både når det kommer til byggeprosessen, men óg den daglige driften.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 76: Kultur på Nyhavna

Trondheim er en stor og stolt kulturby, og vi har et rikt kulturliv bestående av mange forskjellige kulturaktører og kunstformer. I dag holder mange av kulturaktørene i Trondheim til på Nyhavna. Her får de blant annet mulighet til å leie lokaler til en rimelig pris, og bydelen er viktig for byens kulturproduksjon. Dette er det viktig å ivareta.

Den siste tiden har vi sett flere forsøk på kulturkutt både i Trondheim og Trøndelag, hvor det har blitt foreslått å øke egenbetalingen i kulturskolen og fjerne flere musikk-, dans- og dramalinjer. Denne utviklingen må snus, og vi må sørge for at kulturen får plass og ivaretas nå som Nyhavna skal utvikles. Nyhavna skal ikke bare være et sted hvor folk skal bo, men også leve, og da er vi avhengige av et rikt og mangfoldig kulturliv.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Fortsatt sikre gode og rimelige lokaler for kulturaktører på Nyhavna.
- Sikre tilstrekkelig med lokaler for kulturproduksjon i hele byen.
- Sørge for at kulturlivet får plass og ivaretas på Nyhavna.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 71: En ny boligpolitikk

I etterkrigstiden fastslo man at bolig skulle være et velferdsgode. Man bygde bolig i storstilt grad, med et mål om at alle skulle eie sitt eget hjem. En bolig skulle være noe som sikret alle trygghet, og et tak over hodet. I dag ser vi imidlertid et boligmarked som ikke samsvarer med menneskers behov. Trondheim Arbeiderparti vil ha et samfunn med små forskjeller, og da må unge få like muligheter for å komme seg inn på boligmarkedet og eie sin egen bolig.

En bolig skal være et sted man bor, ikke et investeringsobjekt. Retten til et sted å bo er en grunnleggende menneskerettighet, men dette kan ikke overlates til markedet alene. Det er fellesskapets oppgave å sikre at alle har like muligheter til å komme seg inn på boligmarkedet og rett på et anstendig sted å bo.

Når forskjellene i samfunnet øker, øker de ikke bare mellom fattig og rik. Forskjellene øker også mellom by og land, og innad i byene eller lokalsamfunnene våre. Det er forskjeller som Arbeiderpartiet ikke kan akseptere. Arbeiderpartiets boligpolitikk må gjøre det mulig å bo og flytte i hele landet, enten man ønsker å flytte hjemmefra for første gang, bosette seg i etableringsfasen, eller bli gammel i en tilpasset bolig. Det er vår oppgave som sosialdemokrater å kjempe for en boligpolitikk som sikrer retten til et anstendig sted å bo gjennom hele livet og for hele landet.

Boligmarkedet

Trondheim Arbeiderparti vil at det skal være lettere å komme inn på boligmarkedet for alle, uavhengig av inntekt eller foreldres inntekt. Derfor må vi finne sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet som gjør det enklere for de som har minst å komme inn på boligmarkedet.

Husbankens rammer må utvides slik at de som mangler egenkapital får mulighet til å kjøpe bolig, både gjennom startlån med gode rammevilkår, oppkjøp av etablererboliger og støtte til «leie til eie»-ordninger.

Alle skal kunne eie sitt eget hjem, men det må også være trygt og rimelig å leie. Vi må i større grad sørge for at leietakers rettigheter blir ivaretatt, og at vi har et profesjonalisert, rettferdig og forutsigbart leiemarked.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sikre tilgang på nok areal for en variasjon i boligmassen til en fornuftig pris
- Opprette en nasjonal boligplan som tar for seg boligbehov i hele landet, Husbankens rolle og muligheten for en ikke-kommersiell boligsektor.
- Øke bevilgningene til Husbanken i dagens statsbudsjett og styrke dem som en boligsosial aktør.
- Prioritere startlån med gode rammevilkår til unge og barnefamilier, og som et verktøy til å få folk fra å leie bolig til å eie bolig.
- Styrke bostøtten for husholdninger med lave inntekter og høye boustgifter.
- Etablere en ordning der Husbanken bidrar med en eierandel i boliger tilsvarende egenkapitalkravet til låntakere som har betalingsevne, men ikke nok egenkapital.
- Opprette kommunale boligtilsyn i storbyene som jobber mot boligspekulasjon og ivaretar leietakers og boligkjøperes interesse.
- Øke minstetiden på leiekontrakter til fem år.
- Innføre en ny husleielov med styrket oppsigelsesvern og bedre beskyttelse mot ulovlige leieøkninger.

Tredje boligsektor

En bolig skal først og fremst være et hjem, og ikke et spekulasjonsobjekt. Derfor ønsker Trondheim Arbeiderparti å bygge opp en tredje boligsektor som fungerer som et alternativ til den kommersielle og den kommunale boligsektoren. Dette gjør vi ved å sørge for en større andel ideelle og offentlige utleiery. Trondheim kommune besitter mye eiendom, og vi har dermed en unik mulighet til å lede an i arbeidet for en robust og bærekraftig tredje boligsektor.

Historisk sett har Norge hatt en stor grad av selvbygging. Det er mulig å bygge boliger som koster mindre enn de som bygges i dag, og ved å støtte opp om en sterk tredje boligsektor gjør vi det mulig å bygge billigere boliger gjennom robuste byggfellesskap.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Gi kommunene muligheten til å regulere for sosial boligbygging, samt klargjøre flere tomter for sosial boligbygging selv, gjennom kjøp og salg av tomter.
- Stille krav om at flere boliger i et utbyggingsprosjekt skal være ikke-kommersielle,
- Stille lånegarantier til ikke-kommersielle boligorganisasjoner som ønsker å skape rimelige utleieboliger.
- Gi statlige tilskudd gjennom Husbanken for å bygge opp en tredje boligsektor.

Kommunale boliger

Det er essensielt at kommunene arbeider mer og bedre med å sikre variert og robust botilbud for mennesker som sliter med rusavhengighet og andre psykiske helseproblemer. I tillegg er det viktig å sikre forutsigbare rammer og trygghet for leietakerne. Dette kan blant annet oppnås ved at kommunene tilrettelegger for at de som leier kommunale boliger i fremtiden skal kunne eie sin egen bolig, gjennom en «leie-til-eie» ordning.

I møte med et økende antall mennesker med behov for kommunale boliger er det også nødvendig med økte statlige tilskudd til utbygging av flere kommunale boliger. Alle burde ha muligheten til å eie egen bolig, og derfor må vi sikre et fremtidsorientert, trygt og robust kommunalt boligtilbud i hele landet.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Bygge flere boliger for mennesker som sliter med rus og andre psykiske helseproblemer.
- Oppfordre kommuner til å tilrettelegge for at de som leier kommunale boliger på sikt skal kunne eie boligen sin, såkalt «leie-til-eie».
- Øke statlige tilskudd til bygging av kommunale boliger.
- Sikre mer trygghet og forutsigbarhet for leietakere av kommunale boliger.

Bokvalitet og bærekraft

Om vi skal sikre at bolig blir et velferdsgode for alle, må vi bygge flere boliger. Samtidig må vi sørge for at boliger blir bygd bærekraftig, slik at vi ikke belaster miljøet. Vi har stort klimautslipp å hente ved å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser, rive færre bygg og mer ombruk av materialer. I tillegg mener Trondheim Arbeiderparti at vi bør satse mer på energieffektivisering og bygge flere pluss-hus som produserer mer energi enn de bruker.

Vi er også nødt til å ha fokus på bokvalitet. Vår løsning til utfordringene i boligpolitikken kan ikke være å begrense førstegangskjøpere og vanskeligstilte til små boliger og trange

boforhold. Vi ønsker å innføre en nasjonal leilighetsnorm basert på modellen i Oslo, og sikre at alle nybygg er universelt utformet.

Forskning har vist at god arkitektonisk kvalitet er viktig for å sikre god bokvalitet. Derfor er det viktig å få på plass en politikk som vektlegger arkitektonisk kvalitet, noe som vil bidra til en penere, mer helhetlig og bedre byutvikling.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Sikre at alle nybygg skal være universelt utformet.
- Gi mer midler til Enova for å energieffektivisere eksisterende bygg.
- Velge løsninger og byggevarer som gir lave utslipp i et livsløpsperspektiv.
- Ombruke flere materialer i restaureringsprosjekt og i nybygg.
- Sette krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser, og satse mer på plusshus.
- Vektlegge arkitektonisk kvalitet i større grad, og sørge for en helhetlig byutvikling.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

For sent innkomne forslag 3: Landbruket må på den politiske dagsorden

På 1990-tallet ble organisering av den politiske behandlingen av saker innen landbruk endret på kommune- og fylkesnivå. De politiske valgte landbruksnemndene i kommunene ble lagt ned. På fylkesnivå ble Fylkeslandbruksstyret lagt ned. Lover og forskrifter innen forvaltning av jordbruk og skogbruk ble delegert bort til ansatte. Følgende ble at det er sjelden det er politisk behandling om forvaltning av saker om landbruk.

I de senere årene har man sett en klar dreining og en omlegging som favoriserer de største gårdsbrukene og småbrukerne har vært taperne.

I 2024 så er etterspørselen etter kortreist mat, og kvalitetsprodukter fra mindre produsenter økt. Det er småbrukene som er disse småskalaprodusentene, som vet hva innsatsfaktorene er. Mye av dyrka jord i Trondheim er ikke i bruk, dette er en ressurs som må brukes på en bedre måte

Trondheim Arbeiderparti vil:

1. Trondheim og Trøndelag Arbeiderparti skal arbeide slik at all dyrka jord blir brukt. Noe som kan skje ved å ta tilbake politisk styring av landbruket. Enhetene på landbruk i kommune, og fylke må tilføres mer ressurser.

2. Trondheim og Trøndelag AP må øke søkelyset på frukt- og grøntproduksjon i distriktet, gjennom både stimulering og tilrettelegging i form av lager for oppbevaring og pakking. Kostrådene er at en skal øke inntaket av frukt og grønt.

3. Trondheim og Trøndelag AP vil arbeide for å handle kortreist og økologisk produkter fra landbruket må bli enklere i kommunene og i regionen. Dette gjelder også offentlige innkjøp til storkjøkken. Noe som vil oppfylle kravene til grønn omstilling.

5. Å bruke all dyrka jorda er viktig for selvforsyningsgraden og i beredskapssammenheng.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

For sent innkomne forslag 9: Trygg styring i utrygge tider - ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap i dagens verdensbilde

Å ivareta nasjonens befolkning er en av de mest fundamentale- og sentrale oppgavene for enhver regjering, både i nuet og for fremtiden. Tradisjonelt sett har velgerne søkt seg mot Arbeiderpartiet i urolige tider, under visshet om at et sterkt styringsparti med sosialdemokratiske grunnverdier; og ikke minst evne og vilje til å handle- til det beste for landets innbyggere.

Arbeiderpartiet må vise handlekraft igjennom en konkret satsing på samfunnssikkerhet og beredskap. NOU 2023:17 – Totalberedskapskommisjonens rapport "Nå er det alvor- Rustet for en usikker fremtid" gir en grundig analyse av beredskapssituasjonen i Norge, og kommer med klare anbefalinger til tiltak. Et av de klare funnene til kommisjonen, er at vi i Norge er helt avhengig av bidraget fra de frivillige rednings- og beredskapsorganisasjonene. De frivillige aktørene bruker i likhet med Sivilforsvaret store summer på anskaffelse av rednings- og beredskapskjøretøy som anvendes til storsamfunnets beste. Arbeiderpartiet må jobbe med en konkret oppfølging av forslaget om avgiftsfritak for kjøretøyer til frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner, og inkludere Sivilforsvarets kjøretøyer i dette arbeidet.

Tilbake i 1998 var den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norge og Europa annerledes. Det ble politisk besluttet en midlertidig stans i pålegg om bygging av nye tilfluktsrom, og siden den gang har antallet tilfluktsrom i praksis blitt redusert, og tilstanden til gjenværende operative tilfluktsrom er i mange tilfeller dårlig. Myndighetene har fått på plass en mobilbasert befolkningsvarsling som supplerer Sivilforsvarets tyfonanlegg, men det hjelper lite med varsling om man ikke har noe sted å søke tilflukt. Krigshandlingene i Ukraina, og nå sist i Midtøsten igjen; viser at tilfluktsrom som beskyttelsestiltak for sivilbefolkningen ved krig er viktig. Arbeiderpartiet må sørge for at det igjen bygges tilfluktsrom og systemer rundt disse som beskyttelsestiltak, og på denne måten bidra til at sivilbefolkningen kan ha tillit til landets øverste myndigheter.

Norge har over år avskaffet beredskapslagre av viktige artikler som medisiner, medisinsk forbruksmateriell mm. Arbeiderpartiet vil jobbe for å re-etablere viktige beredskapslager, kontrollerte produksjonslinjer og forsyningskjeder.

Skal velgerne ha tillit til å la arbeiderpartiet nok en gang stå ved roret over opprørt hav, må vi vise handling nå. Vi må sette det viktigste først, og benytte alt av handlingsrom, om nødvendig også i internasjonale samarbeidsavtaler for å ivareta hensynet til nasjonale behov. Dersom avtalene ikke har nødvendig rom til å sikre nasjonens- og innbyggernes interesser; må prosesser for reforhandling av avtaler iverksettes.

***Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas***

For sent innkomne forslag 6: En trygg og god alderdom

Det skal være trygt å bli gammel i Norge. Folk lever lengre. At alle uavhengig av bakgrunn skal kunne leve et godt liv, også i alderdommen, er et av sosialdemokratiets fremste mål.

Det som skaper et godt liv i alderdommen, er grunnleggende sett det samme som for alle aldersgrupper. Trygg økonomi, sikre, verdige og trygge boforhold, tiltak for å fremme god helse og sosial deltakelse. En enslig minstepensjonist har i underkant av 260 000 kr i året å leve for etter at regjeringen gjennomførte et løft i 2023. Men mange har svært trang økonomi på grunn av økte priser på mat, strøm, husleie og andre utgifter. Minstesatsene i trygdesystemet må fortsatt økes både for pensjonister og uføre.

Pensjon er avgjørende for den økonomiske tryggheten. Pensjonister har i en årrekke fått redusert kjøpekraft i forhold til arbeidstakerne. Det er viktig å ta tak i bærekraften i pensjonssystemet for å sikre tilstrekkelige pensjonsytelser for alle, inkludert lavtlønte og de med ujevn yrkeskarriere.

Vi lever lengre liv. Da vil mange trenge mer hjelp og omsorg. Det er da viktig å tilrettelegge helse og omsorgstjenester til den enkeltes behov og preferanser. Tiltak kan være å styrke hjemmebaserte omsorgstjenester og forebygge at sykehjemsplasser blir førstevalget. Satsing på helsefremmende tiltak for å forebygge sykdommer er lønnsomt. Tiltak kan være å tilrettelegge for fysisk aktivitet, riktig ernæring og sosial deltakelse for å opprettholde livskvalitet. Trondheim Arbeiderparti mener også at det er viktig å styrke eldres verdighet og rett til medbestemmelse, bekjempe aldersdiskriminering og fremme inkludering og respekt for eldre i samfunnet.

God kvalitet på omsorgstjenestene der de eldre føler seg ivaretatt og sett, med mulighet til å bestemme over sitt eget liv er viktig. Vi vet at dette kan kreve ekstra tilrettelegging når vi kommer opp i årene. Det vil derfor være nødvendig å styrke bemanningen i eldreomsorgen. Flere ansatte og god kompetanse gir bedre kvalitet på tjenestene. Flere ansatte vil også bidra til å få ned sykefraværet. Målet må være å redusere sykefraværet kraftig gjennom bedre organisering av arbeidshverdagen og en bedre og mer tilpasset arbeidshverdag for den enkelte ansatte.

Siden mange eldre ønsker å bo hjemme så lenge som mulig må det finnes nok tilrettelagte boliger. Derfor er det viktig med praktisk og økonomisk støtte for at eldre skal kunne bo hjemme. Trondheim Arbeiderparti mener det bør satses på nye boformer som for eksempel selvstendige leiligheter i bofellesskap med mulighet for sosialisering, fellesmåltider og mulighet til å motta personlig bistand. Å være sosialt aktive er like viktig for eldre som for alle andre. For noen krever det tilrettelegging for å kunne delta som transportløsninger og tilrettelagte møtesteder.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

For sent innkomne forslag 7: En god oppvekst for alle

Arbeiderpartiets mål er at alle barn og unge skal få en god og trygg oppvekst, en skolegang hvor de opplever læring, mestring og trivsel og får en likeverdig mulighet til å klare seg i livet. Vi er langt fra den visjonen i dag.

Det er nå 30 år siden lovfestet rett til videregående opplæring for alle ble vedtatt. Men fortsatt faller 12.000 unge hvert år ut av skolen uten fullført studiekompetanse eller fagbrev. Det er en enorm sløsing med samfunnets ressurser, og det rammer hver enkelt som faller ut. Veien til frafall er brolagt med mindre og mindre mestring, dårligere trivsel og selvfølelse, og fører til svekkede muligheter i arbeidslivet og til å skaffe seg en trygg økonomi.

Det er store sosiale forskjeller på hvem som faller ut. Har foreldrene selv kort utdanning og lav lønn er sjansen for å fullføre langt mindre enn for dem som har foreldre med lang utdanning og høy lønn. Dette er helt i strid med den visjonen Arbeiderpartiet har både for skolen og for samfunnet.

Arbeiderpartiet har stått i spissen for store reformer for barn og unge de siste tiårene. Under regjeringen Stoltenberg ble det bygd ut titusenvise av barnehageplasser som ga full barnehagedekning, økt bemanning og makspris. Senest i årets budsjett ble barnehageprisen satt ned med 1000 kroner i måneden, noe som betyr en kraftig styrking av barnefamilienes økonomi. Vi har sørget for en kraftig styrking av støtten til frivillige lag og organisasjoner, momsrefusjon og grasrotandel, som også kommer barn og unge til gode. Og vi har forsterket skolehelsetjenesten, tidlig innsats og hjelp til unge som sliter med å komme inn i arbeidslivet.

Men vi er fortsatt ikke i mål. Derfor trengs det et kraftig løfte som sikrer at alle barn og unge får den hjelpen de trenger og sikres en god oppvekst. Full barnehagedekning gir oss en unik mulighet til å sette inn støtte og hjelp til hvert enkelt barn tidlig. Vi vet at barn som begynner i skolen kan ha flere års forskjell i utviklingsnivå. Vi må forsterke innsatsen tidlig, slik at hjelp i barnehagen og barneskolen gir alle til en god start. Tidlig innsats, særlig innenfor basisferdighetene lesing, skriving og regning, er langt bedre enn å sette inn hjelpen i ungdomsskolen etter mange år med nederlag og svekket motivasjon. Det krever barnehager med ansatte som har god kompetanse og tid til å hjelpe den enkelte og at mer spesialressurser i skolen brukes tidlig i skoleløpet.

I skolen har tiden kommet for det neste store løftet: en helhetlig skoledag. Dagens inndeling med SFO på morgen og ettermiddag er ikke organisert etter barnas beste. Barn trenger en variert skoledag som veksler mellom læring og fag, lek, kulturaktiviteter, leksehjelp, mat og fysisk aktivitet. I en slik skoledag blir det også plass til å gi ekstra hjelp til de som trenger det.

For å skape en helhetlig skoledag, må SFO bli gratis. Det vil kreve et økonomisk løft, men det er ikke mye større enn nedsettelsen av barnehageprisen i årets budsjett. Det vil samtidig bedre forholdene for barnefamiliene og sikre at alle barn kan delta hele skoledagen, uavhengig av foreldrenes økonomi.

Vi trenger en mindre teoretisk og mer praktisk skole. Halvparten av elevene går videre til yrkesfag, og ungdomsskolen må gi en likeverdig forberedelse for elever som skal til studiespesialisering og til yrkesfag. Vi trenger mange fagarbeidere i årene som kommer, og statusen og respekten for praktiske yrker må løftes. Nok lærlingplasser både i privat og offentlig sektor er også nødvendig. Trondheim skal være en foregangskommune på fagopplæring. Det må også legges større vekt på elevenes evne til kritisk tenkning og samfunnsforståelse.

Vi kan stå overfor en kritisk lærermangel i fremtiden. Det viktigste tiltaket for å hindre dette, er å gjøre det mer attraktivt å jobbe i skolen. Da må vi redusere byråkrati, rapportering og kontrollsystemer og la læreren være lærer. Det krever også økt bemanning og gode støttefunksjoner rundt eleven, med blant annet miljøarbeidere, skolehelsetjeneste og spesialpedagogisk hjelp. En integrering av skole og SFO vil gjøre det lettere å gi et helhetlig tilbud til elever som sliter, faglig eller sosialt.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtas

Forslag 5: Et fornyet og forsterket sosialdemokrati

I snart 90 år har sosialdemokratiet vært den ledende kraften i utviklingen av det norske velferdssamfunnet. Gjennom modige politiske visjoner og mål, en sterk organisasjon og et faglig-politisk samarbeid, har vi bygd et av verdens beste land å bo i. Små forskjeller, trygge velferdsordninger, arbeid til alle og en politikk som tok hele landet i bruk, ga oss den samfunnsmodellen vi er stolte av og glade i.

I dag er det som om noe av dette forvitrer. Folk føler større utrygghet, fattigdommen øker, flere føler at de ikke blir sett eller hørt og velferdsstaten leverer ikke det den skal. I en tid da vi trenger et sterkt og gjennomføringskraftig sosialdemokrati, ligger Arbeiderpartiet rekordlavt på målingene, og var i valget 2023 for første gang på nær 100 år ikke lenger Norges største parti. Det er alvorlig, fordi det svekker mulighetene for å skape et samfunn som tar vare på folk flest.

Derfor trengs det en ny kurs og ny giv for sosialdemokratiet i Norge. Vi må tydeligere og modigere beskrive vårt prosjekt for landet, hvilke visjoner og konkrete mål vi har og hvilke

samfunnsproblemer vi skal løse. Vi må ikke la dette begrenses av ettårige budsjettbehandlinger, markedskrefter eller byråkratiske innvendinger. Samfunnet er til for menneskene, og vi kan skape det selv gjennom politiske handlekraft.

Velferdsstaten Norge er ikke ferdigbygd. Tvert imot har vi store oppgaver å ta fatt på. Hvert år faller 12000 unge ut av skolen. Vi bør sette som visjon at alle unge kan fullføre en videregående opplæring med studiekompetanse eller fagbrev. Vi må sørge for en eldrepolitikk som gir alle trygghet i alderdommen, med nok bemanning i omsorgen, livskvalitet og muligheter til å leve rike liv. Vi må avskaffe fattigdommen i Norge, gjennom en mer rettferdig fordeling, god hjelp til alle som sliter med å komme ut i arbeidslivet og økte minstesatser i trygdeytelsene. Og vi må ta fatt på klimautfordringene på en måte som er rettferdig og fornuftig, og som kan skape bred støtte i befolkningen.

Hovedsaken for Arbeiderpartiet har alltid vært arbeid til alle og et trygt arbeidsliv. Nå ser vi hvordan sterke aktører utfordrer dette. Kampen for en sterk fagbevegelsen, kollektive avtaler og en lovgivning som trykker folks arbeidsmiljø og stillingsvern er like viktig i dag. Vi vet at denne modellen også er et fundament i en sterk og god næringspolitikk, hvor konkurransekraft og lønnsomme bedrifter baseres på økt produktivitet og samarbeid med de ansatte, ikke på negativ lønns spiral og sosial dumping. Derfor skal Arbeiderpartiet *både* være det beste partiet for god velferd *og* god næringspolitikk.

Kampen for likeverd handler ikke bare om økonomi. Det handler også om at alle skal bli behandlet likeverdig og bli hørt. Alt for mange forteller at de står med lua i hånda overfor en offentlig etat eller saksbehandler. Vi skal møte folk med tillit, respekt og raushet, ikke med mistro. Vi må gjenreise respekten for, og statusen til, praktiske yrker. Vi kommer til å trenge titusener av mennesker i disse yrkene, uten dem stopper samfunnet opp. Og vi må gi folk større innflytelse over egne liv, blant annet ved å gi mulighet til å delta i politiske prosesser og beslutninger.

For å skape det samfunnet vi ønsker, må vi ta styringen tilbake. Arbeiderbevegelsen kjempet for at vanlige folk skulle styre samfunnet, ikke kun de med de høyeste stillingene, mest penger eller lengst utdanning. Vi kjempet for at folkestyre skulle overta for embetsmannsstaten. I dag er mer makt flyttet ut av folkevalgte organer til styrever, råd og utvalg som ikke står politisk ansvarlig overfor velgerne. Vi må ta tilbake styringen over beslutninger som er viktige for folks velferd, vi må blant annet sørge for en nasjonal strømpolitikk, og ta kontroll over utenlandshandelen med kraft, slik at strømprisene i Norge ikke bestemmes på kontinentet.

Det er ikke gitt at Arbeiderpartiet kommer tilbake, det krever hardt arbeid, mot og vilje til politisk handling. Men vi tror det er mulig. Det store flertallet av det norske folk ønsker vår samfunnsmodell. Blant de 1,6 millioner mennesker som satt hjemme i valget, er det et stort flertall som har mest å tjene på den sosialdemokratiske velferdsstaten. Vi må vise at vi tør å slåss for våre mål og våre verdier, og at vi fortsatt tror på den sosialdemokratiske drømmen. Kun da vil folk komme tilbake.

Et godt sosialdemokrati fører til det beste resultatet både for dem som tilhører middelklassen og arbeiderklassen, for dem med trygge jobber og for dem som sliter, for dem som har god økonomi og for dem som er avhengig av trygdeordninger eller støtte for å klare seg. Et sterkt fellesskap, en fellsskole som tar vare på alle, et godt offentlig helsevesen og trygg eldreomsorg og offensiv næringspolitikk har vært vårt kjennetegn og ga oss tillit og oppslutning. Vi må vise vei også i vår tid.

Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtas

Forslag 67 og del 71: Sosialdemokratiet 2025: Mot et mer effektivt og rettferdig skattesystem

Vårt velferdssamfunn er fundamentert på noen essensielle grunnpilarer:

1. Lav ulikhet
2. Høy sysselsetting
3. En produktiv økonomi

Disse pilarene står imidlertid overfor betydelige utfordringer. I Norge har ulikheten, spesielt i form av formues ulikhet, økt de siste årene. Skattegrunnlaget er under press fra internasjonal skattekonkurranse og store teknologiselskaper som Google og Meta. Samtidig forventes en økning i utgifter knyttet til helse, omsorg og pensjon på grunn av en aldrende befolkning. Ytterligere bekymringsfullt er den synkende arbeidsdeltakelsen, særlig blant unge, hvor Norge er blant de landene med flest unge som mottar helserelaterte ytelser.

Skattesystemet spiller en kritisk rolle i finansieringen av offentlige velferdstjenester og i å bidra til utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller. Det er også et viktig verktøy for å omstille norsk økonomi til å takle klimaendringer, blant annet gjennom implementeringen av CO2-avgifter.

Kjernen i vårt sosialdemokrati er et fast løfte om å bygge et samfunn som fremhever rettferdighet, likhet, og solidaritet. Vår foreslåtte reform av skattesystemet er et direkte uttrykk for disse idealene.

For å sikre at skattesystemet er rustet for fremtiden, foreslår vi omfattende endringer på flere områder: Skatt på eiendom, formue, arbeid og pensjoner, samt innføring av avgifter på overforbruk. Disse endringene vil muliggjøre skattelettelser for personer med lave og middels inntekter, mens det samlede skattenivået opprettholdes. En økning i skatt på eiendom, forbruk, og høye pensjoner vil generere større inntekter for fellesskapet, som deretter kan omfordeles gjennom lavere skatter på arbeidsinntekt. Dette vil gjøre skattesystemet mer rettferdig og omfordelende, og kan motivere flere til å delta i arbeidslivet.

I det følgende presenterer vi våre forslag innen områdene bolig og fast eiendom, formue, merverdiavgift, og arbeid. Gjennom disse reformene tar Arbeiderpartiet i Trondheim et avgjørende skritt mot å redusere ulikhet og sikre at alle bidrar rettferdig til fellesskapet. Som foregangsmenn for sosial rettferdighet forbereder vi Norge på en fremtid som er mer rettferdig, bærekraftig, og inkluderende.

Bolig og fast eiendom

I Norge har det i lengre tid vært en målsetning at så mange som mulig skal eie sin egen bolig. For å oppnå dette har man favorisert skattemessig det å eie egen bolig. I stor grad har man lyktes; i dag bor om lag 8 av 10 i Norge i sin egen bolig. Samtidig har politikken bidratt til økt

ulikhet. Dagens regler favoriserer sterkt investeringer i boliger, noe som medfører høyere boligpriser. Dette har gitt gevinster for dem som har vært inne i markedet, mens de som har stått utenfor ikke har fått nytte av oppgangen. Videre bidrar politikken til at det blir vanskeligere for nykommere å komme inn på boligmarkedet. Dette gjelder særlig unge og folk med lav inntekt.

I tillegg til økt ulikhet bidrar lav beskatning av egen bolig til at privatpersoner investerer for mye i egen bolig, og for lite i produktive næringer. Satt på spissen gjør skattereglene at det blir mer fordelaktig å pusse opp boligen hyppig, eller å ta opp lån for å kjøpe en stor villa, heller enn å investere i arbeidsplasser. I tillegg er gjeldsgraden på et internasjonalt høyt nivå i Norge, og dette skyldes i stor grad boligpolitikken.

Vi foreslår å innføre Skatteutvalgets botidsmodell. Modellen gjør det mulig å beholde at salg av reelle primærboliger er skattefritt, samtidig som viktige skattehull tettes. Særlig gir dagens regler store muligheter for å omgå skatt ved salg av sekundærbolig. Botidsmodellen går ut på at gevinst blir skattepliktig for den perioden eier *ikke* har bodd i boligen, mens gevinst for tiden eier har bodd i boligen holdes skattefritt.

Samlet sett bør skattebelastningen på bolig og fast eiendom økes slik at den blir mer på linje med andre formuesobjekter. Hovedforslaget er å innføre en nasjonal eiendomsskatt på 22 prosent av 1 prosent av boligens reelle verdi og dermed generere betydelige inntekter til fellesskapet. Videre bør vi fjerne dagens gunstige særregler for utleie av egen bolig og fritidsbolig, og å innføre skatt på gevinst ved salg av fritidsboliger – i tråd med hovedregelen i skatteloven.

Botidsmodellen vi foreslår sørger for at gevinst ved salg av reelle primærboliger holdes skattefritt. Skattefritt salg av primærboliger gir bedre mobilitet i arbeidsmarkedet slik arbeidskraft kommer til der det er behov for den.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre Skatteutvalgets botidsmodell for å beskatte gevinst ved salg av sekundærboliger for den perioden eieren ikke har bodd i dem, samtidig som salg av reelle primærboliger forblir skattefritt.
- Innføre en nasjonal eiendomsskatt på 22 prosent av 1 prosent av boligens reelle verdi
- Fjerne særregler for utleie av egen bolig og fritidsbolig for å motvirke overinvesteringer i boliger og eiendom
- Redusere rentefradraget på boliglån for å dempe gjeldsveksten og stimulere investeringer i produktive næringer.

- Innføre skatt på gevinst ved salg av fritidsboliger, i tråd med hovedregelen i skatteloven, for å sikre en mer rettferdig skattebelastning på tvers av formuesobjekter.

Merverdiavgift

Merverdiavgiften (MVA) er en nøkkelinntektskilde for staten, avgjørende for å finansiere offentlige tjenester og infrastruktur. Mens avgiften er effektiv for inntektsgenerering, erkjenner vi dens begrensninger i å fremme rettferdig fordeling og motvirke markedets urettferdigheter. Derfor foreslår vi en reform for å modernisere systemet og gjøre det mer tilpasset nåtidens behov.

Inspirert av innsiktene fra skatteutvalget 2022 og NOU 2019: 11, foreslår vi en enhetlig MVA-sats på 25 prosent. Denne endringen vil forenkle systemet, redusere administrative kostnader og fremme et balansert forbruksmønster. Vi tar også sikte på å eliminere nåværende unntak og reduserte satser for å utvide skattegrunnlaget og sikre en mer rettferdig skattebyrde.

For å beskytte samfunnets sårbare grupper, legger vi vekt på kompenserende tiltak som økt barnetrygd, studiestøtte og bostøtte. Disse vil dempe økonomiske utfordringer for lavinntektsfamilier som følge av overgangen til det nye systemet.

Ved å tilpasse MVA-systemet til den digitale økonomiens vekst, sikrer vi en sterk og rettferdig økonomisk fremtid. Med disse endringene tar vi et avgjørende skritt mot et MVA-system som er robust og klart for fremtidens utfordringer.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre en enhetlig MVA-sats på 25 prosent for å forenkle systemet, redusere administrative kostnader og fremme et mer balansert forbruksmønster.
- Eliminere unntak og reduserte satser i MVA-systemet for å utvide skattegrunnlaget og sikre en mer rettferdig skattebyrde.
- Implementere kompenserende tiltak som økt barnetrygd, studiestøtte og bostøtte for å beskytte lavinntektsfamilier og samfunnets sårbare grupper mot økonomiske utfordringer ved overgangen til det nye MVA-systemet.

Arbeid og pensjon

Skatteinntekter fra arbeid er en bærebjelke for velferdsstaten. Samtidig er høy sysselsetting helt nødvendig for å sikre også morgendagens velferd. Norge er i dag i verdenstoppen når det kommer til hvor mange som er på helserelaterte ytelser. Særlig uheldig er økningen de

siste årene i antallet unge uføre. Videre er det vanligere å jobbe deltid i Norge enn i de fleste europeiske land.

Lavere skatt på arbeid kan bidra til at flere velger å jobbe heltid, og at de trygdede som kan påvirke sin egen arbeidssituasjon i større grad går ut i arbeid. Derfor bør skattebelastningen på arbeidsinntekt reduseres, særlig for folk med lave og midlere inntekter. Dette vil gi bedre omfordeling og høyere sysselsetting i en tid hvor det sårt trengs for å finansiere vår felles velferd.

Pensjonsskattereglene innebærer at det betales vesentlig lavere skatt av pensjonsinntekt enn av samme lønnsinntekt. Samtidig gis det også store skattefordeler til forholdsvis høye pensjoner. Reglene gjør det mer lønnsomt å ta ut pensjon tidlig, og mindre attraktivt å kombinere pensjon med arbeid. Tapet i skatteinntekter som følge av skattefordelene for pensjon anslås til om lag 25 mrd. kroner i 2022 (NOU 2022:20). Norge møter som andre europeiske land en utfordring med økte utgifter til pensjon, og redusere skatteinntekter som følge av en aldrende befolkning. For å opprettholde skatteinntektene bør dagens skattefordeler for pensjoner strammes inn, og det foreslår å skattlegge pensjon høyere og nærmere skatt på ordinær arbeidsinntekt. Særlig høye pensjoner vil det da skattes mer av. Innslagspunktet for skatt på pensjon bør holdes uendret slik at lavere pensjoner skjermer.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Redusere skattebelastningen på arbeidsinntekt, særlig for personer med lave og middels inntekter, for å oppmuntre til fulltidsarbeid og øke sysselsettingen.
- Stramme inn skattefordelene for pensjonsinntekter ved å skattlegge pensjon nærmere nivået for ordinær arbeidsinntekt, og særlig vekt på høyere pensjoner, mens lavere pensjoner forblir skjermet.

Klimaendringer og miljøbevissthet

Klimaendringer utgjør en av de største truslene mot vår planet og fremtid. For å møte denne utfordringen, kreves det omfattende endringer i hvordan vi produserer og forbruker. Norge står overfor utfordringen med å redusere utslippene betydelig for å nå våre internasjonale forpliktelser og klimamål. Det skal og må koste mer å slippe ut, prising av utslipp må tas i bruk så langt mulig. Det bærende prinsippet i klimapolitikken skal være at forurensere betaler.

1. Øke CO2-avgiften

Arbeiderpartiet foreslår å heve CO2-avgiften til mer enn 2 000 kroner per tonn innen 2030 for ikke-kvotepliktige utslipp. Dette tiltaket er rettet mot å gi både næringslivet og forbrukere økonomiske insentiver til å velge miljøvennlige alternativer, og dermed bidra til utslippskutt.

2. Fremme sirkulær økonomi

En grundig utredning av tiltak for en mer sirkulær økonomi foreslås, inkludert spesifikke avgifter som møter miljøbelastningene fra landbruket, eksempelvis en avgift på nitrogen i mineralgjødsel. Dette vil bidra til bærekraftig bruk av ressurser og redusere det samlede økologiske fotavtrykket.

3. Tiltak mot flyreiseutslipp

For å håndtere miljøutfordringer knyttet til luftfart, foreslår vi å avvikle taxfree-ordningen og øke flypassasjeravgiften for reiser ut av Europa. Dette vil direkte adressere en betydelig kilde til globale utslipp.

Gjennom disse tiltakene kan Norge spille en større rolle i bekjempelsen av klimaendringer. Vårt engasjement som Arbeiderpartiet ligger i å skape et rettferdig, inkluderende og bærekraftig samfunn. Disse forslagene er praktiske skritt i denne retningen, og viser vår forpliktelse til å ta ansvarlige og effektive beslutninger for både dagens og fremtidige generasjoner.

Arveavgift - et skritt mot mer rettferdig formuesfordeling

I tråd med vår bevegelses grunnleggende verdier om rettferdighet, likhet og solidaritet, er det på tide å vurdere innføringen av arveavgift som en sentral del av vårt forslag til skattereform. Arveavgiften representerer ikke kun en inntektskilde for det offentlige, men fungerer også som et viktig verktøy for å motvirke voksende økonomiske ulikheter som følge av formuesakkumulering over generasjoner. Dette er spesielt viktig i lys av OECDs anbefalinger, som understreker arveskattens rolle i å fremme likhet i muligheter. Ved å beskatte høy arv, tar vi et viktig skritt mot å hindre dannelsen av en økonomisk elite som blir stadig mer adskilt fra resten av befolkningen; en utvikling som er uforenlig med våre idealer om et likt og rettferdig samfunn.

Innføringen av arveavgift er i samsvar med vårt prinsipp om at alle skal bidra til fellesskapet etter evne. Arvede formuer, i motsetning til inntekt oppnådd gjennom arbeid, er ikke et resultat av individets egen innsats. Derfor er det rettferdig og rimelig å skattlegge arv strengere enn selvopptjent inntekt. Dette vil ikke bare fremme en mer rettferdig ressursfordeling, men vil også bidra til en sunnere økonomisk dynamikk der velstand og økonomisk fremgang i større grad er basert på personlige bidrag, ikke på arvede privilegier.

Inntektene fra arveavgiften kan anvendes til å finansiere offentlige tjenester og velferd, som utdanning og helse, og dermed styrke det sosiale sikkerhetsnettet for alle. Dette står i tråd med vår tro om et sterkt og rettferdig samfunn, hvor verdier deles og brukes til fellesskapets beste. Med innføring av en arveavgift tar vi et skritt mot et mer inkluderende og rettferdig Norge, der muligheter og velstand ikke bare er forbeholdt de få, men tilgjengelig for alle, uavhengig av deres opprinnelse og bakgrunn.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre en arveavgift med et noe høyt bunnfradrag

Fra ulikhet til mulighet: Skattereform for rettferdighet!

Et rettferdig skattesystem skal alltid være hjørnesteinen for vår felles velferd, og dagens progressive skattesystem fungerer i hovedsak godt. Det omfordeler og skaffer inntekter til fellesskapet. Likevel er det svakheter ved dagens system som gjør at det må endres for at vi også i fremtiden alle skal ha del av velstanden. Blant annet bidrar systemet til å forsterke ulikhetene i boligmarkedet og til at det samles opp store verdier som heller burde bli satt til å skape arbeidsplasser.

Arbeidet har en grunnleggende verdi for velferdssamfunnet vårt. Videre kan vi gjennom arbeidet være til nytte for andre, og dekker dermed et grunnleggende menneskelig behov. Arbeidet er noe vi kan være stolte av og er samtidig nøkkelen til at velferdssamfunnet også skal stå seg i morgen. Å holde sysselsettingen oppe blir avgjørende fremover. Regjeringen bør derfor redusere skatten på lave og midlere inntekter ytterligere, for å motvirke økt ulikhet, og få flere inn i arbeid.

Verdier må skapes, ikke bare arves. I det sosialdemokratiske Norge er det mulig for bedriftseiere å opparbeide seg store formuer. I det forrige århundre skjedde dette i hovedsak gjennom industribygging med gevinster for folk og samfunn. Dette er i ferd med å endres. I dag tilegnes formuer like ofte gjennom arv, som gjennom utvikling av næringsvirksomhet. Som et skritt på veien mot en mer rettferdig formuesfordeling, foreslår vi å innføre en arveavgift med et høyt bunnfradrag. En innføring av arveavgift er nødvendig for å bidra til likere muligheter: Det er urettferdig at noen skal få et bedre utgangspunkt i livet bare fordi de er født med rike foreldre. De økte inntektene fra arveavgiften vil i tillegg muliggjøre og redusere formuesskatten. På den måten gjør man det attraktivt å investere i norske arbeidsplasser, samtidig som man bidrar til en mer rettferdig fordeling av formue.

Endringer vi foreslår er helt nødvendige for at fremtidens velferdssamfunn skal bære seg. For at vi skal ha en velferdsstat i morgen også trenger vi at flere kommer i arbeid, og vi trenger produktive investeringer. Samtidig vil det fremdeles være behov for vesentlige skatteinntekter ettersom utgiftene knyttet til pensjon, helse og omsorg er ventet å øke. Derfor bør skatt på eiendom, boliger og arv økes noe, og skattene på arbeid og næringsvirksomhet senkes.

Trondheim Arbeiderpartiet vil:

- Reformere skattesystemet slik at det blir mer omfordelende og i større grad belønner arbeid og produktive investeringer
- Vesentlig redusere skatt på arbeid, særlig for folk med lave og midlere inntekter
- Innføre en arveavgift med høyt bunnfradrag, og redusere formuesskatten

- Innføre en botidsmodell som tetter skattehull samtidig som salg av reelle primærboliger holdes skattefritt
- Innføre en nasjonal eiendomsskatt på 22 prosent av 1 prosent av boligens reelle verdi.
- Stramme inn dagens skattefordeler for pensjonsinntekter, men beholde dagens innslagspunkt for skatt slik at lave pensjoner skjermes

Som representanter for folk i dette landet, står vi sammen for å møte folks behov og bekymringer i hverdagslivet – fra familiens økonomiske trygghet til barnas utdanning og helse, fra tilgang til bolig til kvaliteten på fritiden. Vår oppgave er å være i takt med folks håp, ønsker og å bidra aktivt til å finne veien mot en fremtid der alle har del i velstanden. Gjennom en gjennomtenkt skattereform sikter vi mot å skape nye gode år for alle borgere i Norge. Spesielt ønsker vi å speile den yngre generasjonens tro på fremtiden ved å utforme et skattesystem som er rettferdig, fremtidsrettet og bærekraftig.

Boligmarkedet og skattesystemet (fra forslag nr 71)

Målet om at flest skal eie egen bolig har gjort at flere har kunnet dra nytte av prisutviklingen i økonomien, og i Norge eier svært mange sin egen bolig. Likevel er utfordringen med et skattesystem som subsidierer boligeiere at systemet gjør det enda vanskeligere for dem som står utenfor, altså unge og folk med dårlig råd. Dette skaper en skjevfordeling, og gjør at det lønner seg å eie mange boliger. Arbeiderpartiet ønsker derfor å øke skattleggingen av eiendom.

Økt beskatning av eiendom må sees i sammenheng med andre skattesatser. Arbeiderpartiet mener det er gode argumenter for at eiendom bør utgjøre en mye større andel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene i Norge. Det bør være mer lønnsomt å arbeide og investere i økonomien, og mindre lønnsomt å spekulere i bolig og presse boligprisene opp. På den måten kan vi skape et skattesystem som gir like muligheter til alle.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Gjeninnføre inntektsbeskatning av bolig, som er lik leieverdien av egen bolig når eieren benytter eiendommen selv.
- Øke ligningsverdien av bolig i formuesskatten til 50 prosent av boligens verdi for primærboliger og 100 prosent for den delen som overstiger 10 millioner kroner for boliger som er verdt over 10 millioner kroner. Samtidig bør man se på om bunnfradraget skal økes.
- Gi kommunene muligheten til å behandle primærboliger og sekundærboliger ulikt i eiendomsskatten og fjerne bunnfradraget for sekundærboliger.
- Fjerne dokumentavgiften på kjøp og salg av boliger.
- Skjerpe reglene for skattefritak på gevinst ved salg av egen bolig og fjerne skattefritak ved salg av fritidsbolig.

- Fjerne skattefradraget i Boligsparing for ungdom-ordningen.
- Redusere inntektsskatten i takt med økningen av skatt på eiendom og bolig.

Redaksjonskomiteens forslag til vedtak: Oversendes styret for realitetsbehandling i eget representantskap om skattepolitikk. Årsak: Redaksjonskomiteen anser forslaget som for omfattende til at årsmøtet kan vedta fremlagt forslag uten grundig forarbeid. Skattepolitikk, boligbeskatning og omfordeling er viktig for Arbeiderpartiet og krever grundig behandling i et eget representantskap.

3 Forslag som foreslås avvist

Forslag 3: KPA

Innledning:

Ranheim Arbeidersamfunn har siden 2020 årlig vedtatt følgende og ber representantskapet i Trondheim AP tilslutte seg å jobbe etter følgende videre fremover:

Ranheim Arbeidersamfunn stiller seg bak gjennomførte vedtak av reguleringer, områdeplaner og opprettholder sine innstillinger i tråd med sitt manifest om bydelsutvikling vedtatt før siste valg, samt ber om at disse gjennomføres.

Realisering av midlertidige og permanente anlegg innenfor vedtatt områderegulering på Overvik (område KBA) gjennomføres. Dette vil i henhold til behovsanalysen være eneste mulighet for å dekke anleggsbehovet i bydelen på kort og lang sikt.

Områdeplanen for Overvik skal derfor gjennomføres i sin helhet slik bystyret med APs stemmer vedtok den uten innsigelser 25.04.2019.

Trondheim Arbeiderparti slutter seg til dette.

Redaksjonskomiteens innstilling: Redaksjonskomiteen viser til tidligere vedtatt handlingsprogram for byutvikling der følgende står:

Trondheim arbeiderparti vil:

- ***Vedta grønn strek som sikrer landbruksareal mot nedbygging i et hundreårsperspektiv***
- ***Gjennomføre ingen omdisponering av ny matjord i fremtidig KPA til boligformål***

- *Vi ønsker og reversere utbygging på Overvik som ikke er juridisk bindende for kommunen*

Redaksjonskomiteen avviser forslag da dette er i strid med tidligere vedtatt politikk

Forslag 4: Ballflater på Overvik

Innledning:

Det vises til at Ranheim idrettslag i perioden 2018 t.o.m. 2022 har utredet en detaljert behovs- og mulighetsanalyse som beskriver behovet for idrettsanlegg frem mot 2040. Her kommer det tydelig frem arealbehov og underskudd for idrettsanlegg i bydel øst. Utredningen er støttet av idrettsrådet i Trondheim.

Videre vises det til områdeplanen for Overvik som ble vedtatt i bystyret 25.04.2019. Innenfor delområdet merkes KBA 1, 2 og 3 er det beregnet å anlegge spilleflater for fotball. Inkludert en 11er-bane.

Forslag til vedtak:

Årsmøtet i Trondheim Arbeiderparti ber bystyregruppa fremme forslag om å starte prosessen for å få realisert idrettsanleggene på område KBA i områdeplanen for Overvik.

Redaksjonskomiteens innstilling: Redaksjonskomiteen viser til tidligere vedtatt handlingsprogram for byutvikling der følgende står:

Trondheim arbeiderparti vil:

- *Vedta grønn strek som sikrer landbruksareal mot nedbygging i et hundreårsperspektiv*
- *Gjennomføre ingen omdisponering av ny matjord i fremtidig KPA til boligformål*
- *Vi ønsker og reversere utbygging på Overvik som ikke er juridisk bindende for kommunen*

Redaksjonskomiteen avviser forslag da dette er i strid med tidligere vedtatt politikk

Forslag 15: Nærskianlegg i Strindamarka

Innledning:

Strinda Arbeiderparti er opptatt av å ta vare på naturverdier i vårt nærområde, og vil gå inn for at natur- og friluftslivverdiene i markaområdene beskyttes. Naturområdet ved Lohove, Fuglmyra og Steintrøa er blant vår bydels viktigste innfallsport til markaområdene, og et unikt tilgjengelig område for store deler av byens befolkning. Området ligger i gangavstand fra befolkningstette områder, er tilgjengelig med kollektivtrafikk, og er betydelig flattere og mer tilgjengelig enn resten av Strindamarka, særlig for barn og eldre. Dette er et område av begrenset størrelse, som tåler lite av nye inngrep før det mister sitt naturpreg, og en viktig del av nærnaturen vår går tapt. I dag er området under press fra utbyggerinteresser, deriblant etablering av et nytt skianlegg, kalt Strindmarka næranlegg.

Strinda Arbeiderparti støtter opp om behovet for gode anlegg for skiidretten øst i Trondheim, men mener ikke en bærekraftig utvikling kan basere seg på nedbygging av viktige natur- og friluftsområdet, økt bruk av kunstsne, som fremheves som en forutsetning for dette anlegget.

Forslag til vedtak:

Strinda Arbeiderparti ber derfor bystyregruppa si nei til regulering av et nytt skianlegg i Steintrøa, og eventuelle nye anlegg basert på produksjon av kunstsne. Lokalisering av det foreslåtte anlegget, ble vedtatt i formannskapets sak 286/17, der eventuelle konflikter med natur- og friluftslivinteresser ikke inngikk i saksgrunnlaget. Bevisstheten rundt bevaring av natur har betydelig økt i årene siden dette, og det er på tide at også Trondheim Arbeiderparti vurderer dette spørsmålet på nytt. Strinda Arbeiderparti ber derfor bystyregruppa ta initiativ til en ny vurdering av en bærekraftig utvikling av rekruttanlegg for skisporten på østsiden av byen, for eksempel med utgangspunkt i oppgradering av et eller flere av eksisterende skianlegg ved Tjønnsstuggu, Bratsberg og Vassdalen eller idrettsbygget på Dragvoll.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Sør og øst i byen har vi et svært godt tilbud med nærmiljøanlegg for barn og unge som ønsker å drive vinteraktivitet, dette mangler øst i byen. Det er i dag flere store idrettslag sammen med idrettsrådet som ønsker å få realisert et nærmiljøanlegg for skileik øst i byen. Steintrøa er et snørikt område som er godt egnet for å realisere et skileikområde, ligge tett på god kollektivdekning og redusere transportbehovet vesentlig for de som bor i området. I dag så kjøres barn og unge til østsiden av byen og slik planene nå ligger så berøres ikke Fuglmyra. Dette er et nærmiljøanlegg som representantskapet har vedtatt gjennomført i denne perioden, og er en skånsom utbygging og vil gi et godt tilbud til dem som bor øst i byen.

Trondheim Arbeiderparti har gått til valg på rekrutteringsanlegg for ski øst i byen i manifest for idrett 2023-2027

Forslaget avvises

Forslag 81: Miljøstasjoner i alle bydeler

Miljøstasjoner steder der innbyggere kan levere avfall som ikke kan kastes i vanlige søppelbøtter. Dette kan inkludere farlig avfall, elektronisk avfall, gjenbruksvarer og lignende.

I Trondheim er det bare Heggstamoen gjenvinningsstasjon som tar imot avfall fra husholdningene i kommunen, dette mener vi er et altfor dårlig tilbud. Vi mener at det bør legges til rette for at det etableres miljøstasjon i alle bydeler i Trondheim.

Miljøstasjoner et viktig element i arbeidet med å fremme bærekraftig avfallshåndtering og redusere negativ påvirkning på miljøet.

Resirkulering og gjenbruk: Miljøstasjoner gir innbyggere muligheten til å levere materialer som kan resirkuleres eller gjenbrukes. Dette bidrar til å redusere mengden avfall som havner på deponier og fremmer en bærekraftig avfallshåndtering.

Håndtering av farlig avfall: Miljøstasjoner tar imot farlig avfall som kjemikalier, batterier og elektronisk avfall. Riktig behandling av slikt avfall er viktig for å forhindre forurensning av miljøet og beskytte helsen til både mennesker og dyr.

Bevisstgjøring: Miljøstasjoner er en del av et større initiativ for å øke bevisstheten om viktigheten av resirkulering og korrekt avfallshåndtering. De gir informasjon til innbyggerne om hvordan de kan bidra til å redusere sitt miljøavtrykk.

Mulighet for avfallsreduksjon: Ved å gi enkel tilgang til gjenbruksmuligheter, gir miljøstasjoner folk muligheten til å donere brukbare varer i stedet for å kaste dem. Dette kan bidra til å redusere behovet for produksjon av nye varer og dermed minske ressursforbruket.

Lokal tilgjengelighet: Plasseringen av miljøstasjoner er ofte strategisk valgt for å være lett tilgjengelige for innbyggerne. Dette gjør det enklere for folk å kvitte seg med avfall på en ansvarlig måte.

Forslag til vedtak:

Trondheim kommune må tilrettelegge for at det blir etablert miljøstasjoner i alle bydeler i Trondheim. Dette gjelder mottak for husholdningsavfall, inkludert møbler og annet løsøre, hageavfall og avfall fra mindre vedlikeholdsarbeider på eiendom eller bolig.

Redaksjonskomiteens forslag til vedtak:

Trondheim kommune har innført en prøveordning med 2 gratis hentinger av grovfall pr. husstand i løpet av et år. Redaksjonskomiteen mener hensikten i forslaget er ivaretatt

Forslag 66: Beredskapsplan grunnskole, vgs og universitet

Verden er alltid i forandring. Vi lever i et nytt verdensbilde med nye trusler som blant annet klimakrise, mer ekstremvær og mer krig i Europa. Nå er tiden inne for å sette beredskap på dagsorden og gjøre elever og studenter mer forberedt på hva de skal gjøre i enhver krisesituasjon, slik at man får trygghet i skole- og studiehverdagen.

Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim vil:

- Gjøre elever og studenter ved grunnskole, videregående skole, universitet og høyskoler oppdatert på beredskapsplanene skolen/instituttet har i ulike krisesituasjoner

- Oppdatere beredskapsplanene til skolen/instituttet regelmessig slik at de til enhver tid er tilpasset verdenssituasjon

Redaksjonskomiteens forslag til vedtak:

Det er allerede fra myndighetenes side stort fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, og det vurderes å være universitetene- og skolens oppgave og utarbeide beredskapsplaner og oppdatere disse tilpasset samfunnssituasjonen.

Forslaget avvises

For sent innkomne forslag 1: BPA-assistenter

Bli med som støttemedlem i NHF for BPA-assistenter. Tiller arbeiderlag vil fortsette å styrke velferds-staten. Det hadde vært veldig bra om BPA og assistenter hadde kommet inn i folketrygdloven, og dette er noe vi må fortsette å arbeide med. Dette vil være et viktig punkt i CRPD i lov om menneskerettigheter. CRDP i lov om menneskerettigheter var ment å være fremmet i slutten av 2023 på Stortinget, men dette har ikke skjedd ennå.

Det å implementere CRPD i lov om menneskerettigheter ble programfestet i Hurdalsplattformen av Arbeiderpartiet. Dette vil også være et viktig steg videre for det Inkluderende arbeidsliv. Alle som har nok helse og ønsker det skal få være en del av arbeidslivet.

Forslag til vedtak:

Oppfordrer andre i Tiller arbeiderlag å melde seg inn i NHF for å støtte kampen til BPA assistentene (NHF = Norges Handikapforbund)

Redaksjonskomiteens innstilling:

Sendes styret uten realitetsbehandling i redaksjonskomiteen.

For sent innkomne forslag 12: Utvidet barnetillegg

Uføre kan i dag få barnetillegg frem til barnet fyller 18 år. Samtidig har en forsørgeransvar for barnet frem til barnet er 24 år, så lenge de benytter ungdomsretten (går skole mellom 18-24 år). Når barnetillegget forsvinner har en ikke særlig mye å kunne forsørge barnet med, sammenlignet med før fylte 18 år, men forsørgeransvaret og utgiftene blir det samme.

Det burde være naturlig å kunne søke utvidet barnetillegg den perioden barnet går skole og den uføre er forpliktet forsørgeransvaret.

Forslag:

1. Uføre som har forsørgeransvar har også rett på utvidet barnetillegg, så lenge barnet går skole med ungdomsrett.

2. Uføre mister retten på utvidet barnetillegg når skolegangen avsluttes.

Redaksjonskomiteens forslag til vedtak:

Stønader rettet mot myndige personer rettes til personen direkte, og ikke via foresatte.

Foreslås avvist.